СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. Скрентонъ, Па., Четверъ 1-го Жовтня, 1903. Число 40. — Vol. XI. Scranton, Pa. Thursday, October 1, 1903. No. 40.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень

1	Ч.	Евменія
2	П.	Трофима
3	С.	Евстатія, Татіяны
4	Н.	17 по Сош. Кодрата
5	П.	Фоки, Іоны
6	В.	Зачатє Йоана Хр.
7	С.	Теклѣ муч.

Въ Октобрѣ без вступного буде ся пріймати новыхъ членôвъ до „Р. Н. Союза“ въ вѣцѣ до 35 лѣтъ; а за пôвъ вступного въ вѣцѣ вôдъ 35 до 45 лѣтъ и то вô всѣхъ Вôддѣлахъ „Союза“! Хто еще не належить нехай приступае до „Союза“, бо нѣхто не знае, яка кого доля чекае!!

До вѣдомости всѣмъ п. секретарамъ „Союза“!

О хорошій оригінальнй вôдзнаки для дѣтей Р. Н. Союза вже постаравъ ся, а такожь и о новй вôдзнаки для старшихъ. Кождый членъ до 3 мѣсяцѣвъ вôдъ часу вступленя мае мати вôдзнаку. Прошу всѣхъ п. секретарôвъ сейчасъ менѣ донести, скôлько вôдзнакъ для старшихъ а скôлько для дѣтей маю прислати кождому Вôддѣлови. Вôдзнаки для старшихъ мае ся все продавати по 85 цт., а вôдзнаки дитинячй по 25 ц. и то лишь за готôвку.

С. Ядловскій,
Гол секретарь.

— **Чого** кацапы доробляють ся! Звѣстный хрунь зъ Chester, Pa., прійшовши до собѣ подôбныхъ въ Филаделфіи, при піятицѣ на добрый гуморъ такъ ся „зрѣзавъ“, що въ ночи пôшовши спати на третій поверхъ въ домѣ на Waterloo str., упавъ на pavement въ нôчной одежи. Може бувъ бы тамъ и сконавъ, але Англики мешкаючй близько принесли его до себе и дали знати поліціи, котра вôдвезла его до шпиталю.

Кацапы пробудившись пôзно рано зъ великими головами, пôйшли его будити на дальшу піятику, але на свое велике здивоване не знайшли лише черевики, ковтъ и капелюхъ. Доперва теперь въ крикъ, збудили цѣлый ward поки не дôзнались, що ся стало. Жѣнка плаче, нарѣкае, що такого щастя дочекала ся, бо тôлько пару мѣсяцѣвъ якъ поженились.

Не кацапъ.

— **Не дивуйте ся**, що господинъ Александеръ И. Чичила зъ Олифанту, Па., пише дурницѣ про украиньску бурсу въ Новôмъ Санчи и заказуе складати на неи жертвы, бо вôнъ хоче выйти на цареславного попа, отже мусить писати на Украинцѣвъ. Бурса украиньска и москвофільска мають дати помôчь убогимъ Лемкôвскимъ студентамъ. Але не всѣ бурсаки зъ москвофільской бурсы будуть колись москвофілами и не всѣ зъ украиньской бурсы будуть украиньцями. Доказомъ сего самъ госп. Чичила.

— **Маємо** оденъ тростъ бôльше въ Америцѣ. Въ Ню-Орлінсъ зъорґанізувавъ ся тростъ торговельникôвъ овочами (зъ основнымъ капіталомъ 5 міліонôвъ долярôвъ) пôдъ назвою „Юнайтедъ Стейтсъ & Коломбія Трейдинґъ Ко“. Новый тростъ мае 947 тысячь 855 акрôвъ овочевыхъ деревъ. — Можемо теперь смѣло надѣяти ся, що овочѣ подорожіють въ цѣлôй Америцѣ, бо всякй тросты вôдъ сего починають.

— **Минувшого** тыждня приѣхавъ до Сп. Державъ о. Иванъ Велигорскій, бувшій парохъ въ Иваню Золотôмъ коло Залѣщикъ, патріотъ и орґанізаторъ повѣту. О. Велигорскій обôйме одну зъ рускихъ парохій.

— **Державу** Колорейдо, Місурі, Айову, Небраску, Нордъ Дакоту, Савтъ Дакоту и Минесоту навѣстили минувшого тыждня сильнй морозы. Ярина, огородовина и богато овочѣвъ повымерзали, а шкоду обчисляють на міліоны долярôвъ.

— **Мельники** зъ великихъ млынôвъ въ Минеаполисъ, Мин. застрайкували минувшого четверга, домагаючись 8-годинної добы працѣ и бôльшои платнѣ. Страйкуе загаломъ 1700 мельникôвъ, а позаякъ млыны перестали молоти, то наслѣдкомъ сего ходить чутка, що мука подорожіе.

— **Велика** рафінерія нафты фірмы „Карпатского товариства“ въ Маріямполи, коло Горлиць (Галичина), згорѣла до нащадку. Шкода выносить около міліонъ 200 тысячь коронъ и лише въ части була обезпечена.

— **Двохъ** Русинôвъ зъ парохіи Олифантъ, члены Братства С. Й. Хрест. и Р. Н. Союза вôдъѣхали до краю дня 28. Септ. Йоанъ Пронько зъ Роздѣля и Василь Тарбай зъ Бодакôвъ, оба зъ повѣта Горлицѣ. — Желаемо имъ щасливои подорожи.

— **Трехъ** рôдныхъ братôвъ Венъ Вормеръ засуджено въ Нюбурґъ, Н. Й. на кару смерти за злочинъ убійства. Братя числять по 20, 22 и 26 лѣтъ житя, а злочинъ ихъ є дуже поганый. Именно напали они на свого вуйка, вже старшого але богатого чоловѣка, и убили его девятьма стрѣлами зъ револьверôвъ лишь на те, щобы загарбати спадщину по ньому. — Процесъ убійникôвъ будивъ велике заинтересоване въ цѣлôй охресности, а по выданю засуду всѣ надѣяли ся, що ґубернаторъ помилуе засудженыхъ. Ґубернаторъ Оделъ вôдповѣвъ одначе коротко: „Для убійникôвъ нема помилуваня. Най гинуть“.

— **Забувъ** кôлько мавъ жѣнокъ... Въ Бостонѣ, Мас. увязнено за многоженьство якогось дра К. Персія, котрый женихавъ ся при кождôй нагодѣ лишь на те, щобы по кôлькохъ дняхъ покинути молоду жену и... женити ся зô свѣжою. Увязненый заявивъ въ судѣ, що вже забувъ кôлько мавъ жѣнокъ у своимъ житю. Тяжко затямити всѣхъ — увѣрявъ судію — мабуть 40 ихъ було...

— **Скаженй** вовки появили ся въ мѣньскôй ґуберніи, въ Росіи, тай покусали вже богато людей и худобы. Найбôльше покусаныхъ є въ мѣсточку Смиличь и селѣ Слобода. Всѣхъ нещасливыхъ вôдôслано до лѣчничого заведеня въ Вильнѣ, де лѣчать скаженину.

— **Всѣ** жителѣ мѣста Леноресъ, въ Мексико, такъ напудили ся жовтои лихорадки, котра загнѣздила ся въ мѣстѣ, що покинули свои домы, цѣле рухоме и нерухоме майно, тай порозбѣгали ся свѣтами. Мѣсто лишило ся теперь безъ жителѣвъ.

— **Коло** Марбурґа на Угорщинѣ заваливъ ся деревляный мôстъ на рѣцѣ Дравѣ, причôмъ втопило ся 15 осôбъ, котрй тодѣ переходили черезъ мôстъ. Нещасте лучило ся минувшого тыждня въ хвили, коли рѣка була сильно розбурхана наслѣдкомъ частыхъ дощѣвъ.

— **Борба** мѣжь злодюгами. Въ Радъ на Угорщинѣ жила родина Кованôвъ, що удержувала ся зъ крадѣжи. Складала ся она зъ батька та двохъ сынôвъ, котрй мали вже свои господарства. Передъ кôлькома днями повертали всѣ три зъ села Сіракъ, де украли конѣ, богато харчу и 930 К. готôвкою. Въ лѣсѣ почали сварити ся. Сыны хотѣли вôдъ батька половины грошей, но той впевнювавъ ихъ, що досить зъ нихъ, якъ возьмуть собѣ конѣ. Слово по словѣ, ажь батько добувъ револьвера и положивъ одного сына трупомъ. На се другій сынъ выдеръ батькови револьверъ и впакувавъ ему кульку въ лобъ, такъ, що той лишь перевернувъ ся. Потôмъ перешукавъ кишенѣ обохъ убитыхъ, забравъ грошѣ и зъ цѣлою добичею удавъ ся до дому, лишаючи трупôвъ при дорозѣ, де найшли ихъ якйсь робôтники. Та не довго тѣшивъ ся молодый Ковачь своею добичею. Кôлька годинъ по довершеню страшного злочину вже достали его въ свои руки жандармы, передъ котрыми признавъ ся до всего.

— **Досить** фантастичну вѣстку подають російскй письма за часописею „Харковскій Листокъ“ о міліоновôй спадщинѣ по гетманѣ Дорошенку. Именно въ Харковѣ, въ пôдмѣйскôй дѣльници, живъ собѣ вбогій слюсарь зелѣзницѣ Курско-харкôвскои., именемъ Дорошенко. Побираючи въ 22-омъ роцѣ житя 40 рбл. мѣсячнои платнѣ якъ ревідентъ возôвъ зелѣзничихъ въ Харковѣ, чувъ ся Дорошенко зовсѣмъ вдоволенымъ зô своеи судьбы. Тымчасомъ въ сихъ дняхъ зголосило ся до него двохъ адвокатôвъ мѣсцевыхъ и заявили ему, що вôнъ е одинокимъ спадкоемцемъ великаньского майна, яке лишивъ гетьманъ Дорошенко въ одномъ зъ льондоньскихъ банкôвъ.

Свого часу украиньскій гетманъ Дорошенко умѣстивъ въ одномъ льондонскôмъ банку кôлька міліонôвъ рублѣвъ пôдъ услôвемъ, абы ся сума остала на процентахъ и була выплачена его спадкоемцямъ ажь по 150 рокахъ. Речинець сей минувъ теперь и капіталъ зрôсъ до 62 мил. руб. Въ третôй и четвертôй лініи по гетманѣ Дорошенку живе теперь шѣстьохъ спадкоемцѣвъ, зъ котрыхъ найблизшимъ е якразъ згаданый зелѣзничій ревідентъ. Вôнъ выѣхавъ сейчасъ зъ Харкова до Ахтирки, свого родимого мѣстя, абы выдобути документа родовй, що ствердили бы его родове походжене вôдъ гетмана Дорошенка. Вѣстку про сю дивну примху судьбы принявъ Дорошенко спокôйно, а що е чоловѣкомъ досить оглядным, отже узнавъ за властиве на разѣ... не покидати своеи посады зелѣзничого ревідента.

— **Страшна** експльозія лучила ся передъ кôлькома днями въ фортѣ Сенъ Себастіяно въ Мозамбікъ (португальска западна Африка). Експльодувала велика скриня ґранатôвъ, а въ слѣдъ за нею кôлькадесять бочокъ пороху и кôльканайцять тысячь набоѣвъ. Цѣлый фортъ и укрѣпленя знищенй, а пороховня вылетѣла у воздухъ такъ, що й слѣду по нѣй не лишило ся. Богато людей мало въ той катастрофѣ втратити жите хочь число жертвъ не звѣстне доси. Догадують ся тôлько, що погибло найменше 200 осôбъ.

— **Грозный** огонь навѣстивъ галицке мѣсточко Демиче коло Заболотова, снятиньского повѣта. Згорѣло загаломъ 21 домôвъ, зъ того 8 христіяньскихъ а 13 жидôвскихъ. — Въ тôмъ самôмъ часѣ згорѣло въ Новосѣлкахъ коло Перемышля 8 селяньскихъ загородъ вразъ изъ припасами збôжа. Шкода выносить 10 тысячь коронъ. — Въ Кульчицяхъ рустикальныхъ самбôрского пов. выбухла пожежа и въ однôй хвили знищила 5 господарствъ и великй припасы збôжа. Шкода була обезпечена; причина пожежѣ незвѣсна. — Въ селѣ Поенъ, коло Будапешту, на Угорщинѣ, згорѣвъ великій тартакъ, при чôмъ погибло въ огни 15 осôбъ.

— **Многимъ**, що носять штучнй зубы, погано зробить ся на душѣ, коли отсе прочитають: Мѣскій гробарь въ Трутновѣ, въ Чехіи, одержавъ недавно таке письмо:

„Поважаный Пане! При перекопуваню гробôвъ можна неразъ найти старй штучнй зубы, котрй, длятого, що нѣхто не умѣвъ ихъ зужиткувати, вôдкидано на бôкъ яко рѣчь нездалу. Такй старй штучнй зубы въ оправѣ або й поодинокй я купую и плачу за кождый зубъ по 10 сотикôвъ. Для того оплатить ся збирати такй зубы и скоро ихъ призбирае ся 50 до 70 штукъ, треба ихъ запакувати въ коробку зъ циґаретôвъ, обвязати шнуркомъ, але не печатати, прилѣпити на коробцѣ марку за 10 сотикôвъ и такъ выслати до мене, яко пробку безъ вартости. Грошѣ за те посылаю правильно переказомъ почтовымъ. Зъ поважанемъ — Александеръ Полякъ, Ліберецъ, Лавренціберґъ 12.

Надôслане.

Питаю ся редактора „казеты“ Гвадика, чи буде вдоволеный если его запôзву до суду? И чи ґаспадінъ Гр. Губицкій буде присягати на тое, що пише въ 33-ôмъ числѣ „казеты“, будьто бы я закравъ ся черезъ вôкно до его дому и сидѣвъ зъ дѣвчиною цѣлу нôчь?

Теод. Коханъ.

ПАВЛА БЕРТА:

Дещо про звѣрята, ростины, камѣня и скалы.

Зъ англійского переклавъ **Ст. Макарь.**

[Дальше]

Медвѣдь бѣлый (обр. 46), мешканець Гренляндіи и ледовыхъ околицъ пôвночи и медвѣдь сивастый (обр. 47), найдикше звѣря захôдно-пôвнôчноп Америки, не суть мирного розположеня, бо не жахають ся кинути ся на чоловѣка, а нападъ ихъ такъ зухвалый, що иподѣ дуже тяжко выдобути ся зъ ихъ смертельныхъ обôймôвъ.

Шопъ (raccoon) е такожь членомъ медвежои родины, але е о много меншій вôдъ медведя.

Обр. 46. Медвѣдь бѣлый (White bear) жие въ ледовыхъ околицяхъ. Высота 47 цалѣвъ.

Обр. 47. Сивастый медвѣдь (grizzly bear — Пôвнôчна Америка).

Борсукъ, мешканець американьскихъ и европейскихъ лѣсôвъ (обр. 48), мае дещо схожого зъ медведемъ именно любить незвычайно овочѣ, але попри тôмъ не лякае ся забѣгати до господарскихъ загородъ по домашнй птицѣ.

Великими ворогами дичины и дрôбныхъ птиць суть: ласиця (обр. 49), куниця (обр. 50), горностай (обр. 51) и тхôрь (обр. 52). Всѣ тй звѣрятка мають тѣло подовгасте и проживають въ американьскихъ и европейскихъ лѣсахъ.

Обр. 48. Борсукъ (badger). Ѣсть виноградъ и домашнй птицѣ.

Обр. 49. Ласиця (ferret).

Обр. 50. Куниця (marten). Ѣдять домашнй птицѣ и дрôбну дичину.

Соболь (sable) е куницею а хорякъ (skunk), подôбно якъ тхôрь, выдае зъ себе дуже немилый запахъ, е родомъ ласицѣ. Мысливй дуже радо полюють

Обр. 51. Горностай (ermine).

Обр. 52. Тхôрь (polecat). Живять ся домашными птицями и дрôбною дичиною.

на всѣ тй звѣрята, бо ихъ скôрка служить за тепле и гарне футро. Въ Канадѣ и Сиберіи продають рôчно міліоны тыхъ скôрокъ, а куницѣ, горностаѣ и соболѣ становлять найбôльшу часть того зисковного гандлю.

Выдра (обр. 53), подовгасте звѣря, выловлюе рыбы въ ставахъ и рѣкахъ.

Обр. 53. Выдра (otter). Нищить рыбы.

16. Щербуны. — Щербуны або такъ званй беззубй звѣрята, суть чудными сотворѣнями, не вѣстными въ пôвнôчныхъ краяхъ. Зубôвъ мають лишь кôлька а декотрй жадного, живлять ся маленькими комахами. Знаменнымъ членомъ тои родины е великій муравлеѣдъ (обр. 54), мешканець полудневои Америки.

Єго довгота доходить деколи до чотирохъ стôпъ и девять цалѣвъ, не вчисляючи хвоста, котрый довгій на двѣ стопы и чотири цалѣ. Зубôвъ не мае, але за те его кôнчатый языкъ пятнайцять цалѣвъ довгій, покритый иловатою а липкою слиною. Той языкъ втикае вонъ въ муравлине. Мурашки, не пôдозрѣваючи нѣчого небеспечного, лѣзуть до того языка, але вже вернути не можуть, бо не пущае ихъ липка слина языка. Коли вже не языцѣ назбирае ся досить мурашокъ тогдѣ муравлеѣдъ втягае языкъ вразъ зъ мурашками, споживаючи поживу.

Обр. 54. Великій муравлеѣдъ (Great ant-eater — Полуднева Америка). Живить ся мурашками.

17. Гризуны. — Перейшлисьмо въ коротцѣ интереснѣйшй и важнѣйшй мясоѣднй звѣрята а теперь перейдемо до гризунôвъ або такихъ, що люблять ѣсти рослины. Гляньмо на голову крôлика (обр. 55). Въ обохъ губахъ запримѣтите два довгй зубы, котрй натирають на себе такъ, що можуть легко гризти все, що помѣжь нихъ попаде; долѣшна губа порушае ся впередъ и взадъ такъ, що може легко выконувати роботу тертя и гриженя. Таке гриженѣ и терте поживы стирае зубы, але въ мѣру якъ они нищать ся выростають, такъ що ихъ довгота все однакова.

Обр. 55. Голова крôлика (rabbit's head). Ѣсть рослины — гризунъ.

До родины гризунôвъ належать ще: вывѣрка (обр. 56), звинна якъ малпа, весела, гарна а така жива особливо въ лѣтѣ, цѣлу зиму пересыпляе въ гнѣздѣ; европейске звѣрятко спюхъ (обр. 57), менше вôдъ вывѣрки, гарне якъ она, але любить спати бôльше, бо навѣть въ лѣтѣ спить цѣлый день а за жиромъ выходить ажь вечеромъ; щурь, мышь лѣсова

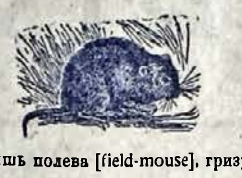

Обр. 6. Вывѣрка [squirrel], гризунъ.

Обр. 57. Спюхъ [Dormouse], гризунъ.

и мышь полева (обр. 58) звѣснй намъ зô злои стороны; заяць (обр. 59) и крôликъ знанй такожь каждому.

Обр. 58. Мышь полева [field-mouse], гризунъ.

Обр. 59. Заяць [hare], гризунъ.

Дуже интересными звѣрятками суть прерійнй псы (обр. 60), котрй перебувають на преріяхъ, захôдныхъ Місісіпі. Жиють въ норахъ, званыхъ осадами

Обр. 60. Прерійный песъ [prairie-dog], гризунъ.

Обр. 61. Земна свинка [wood-chuck], гризунъ.

прерійныхъ псôвъ, бôльше родинъ жие разомъ. Суть они незвычайно швидкй и бѣгають попôдъ землею зъ такою швидкостію, що дуже ихъ тяжко зловити.

Земна свинка (обр. 61) жие въ пôвнôчнôй части Злученыхъ Державъ и Канады.

До гризунôвъ треба ще причислити бобра (обр. 62). Єго головнымъ осѣдкомъ е пôвнôчна Америка. Давнѣйше жили они цѣлыми громадами а теперь можна ихъ знайти тôлько въ найдикшихъ околицяхъ. Они устроюють на рѣкахъ гати и будують для себе немовь

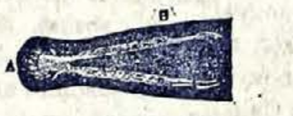
Обр. 62. Бобрь [beaver] Пôвнôчна Америка, гризунъ.

Обр. 63. Ѣжатець [porcupine] Италія и Африка, гризунъ.

домы, стинаючи потрѣбне до того дерево своими сильными зубами. Ихъ широкій, лусковатый хвôстъ помагае имъ въ плаваню и цѣлковито помагають собѣ нимъ при будовѣ домôвокъ. Въ Италіи и Африцѣ живуть ѣжатцѣ (обр. 63). Важать они до 30 фунтôвъ а окритй суть щетинистымъ волосемъ, межи котрыми стремлять кольцѣ часами на стопу довгй. Рôдъ такого ѣжатця можна стрѣтити въ пôвнôчнôй части Злученыхъ Державъ и въ Канадѣ, де его хибно называють ѣжомъ.

18. Конѣ. — Конѣ суть звѣрятами, що живлять ся рослинами (травою) а якôсть тои поживы можемо пôзнати, оглянувши докладно черевнй зубы (обр. 64), котрыми розтирають зерно и траву.

Обр. 64. Долѣшна щока коня. А. переднй зубы; В череняки-зубы.

Обр. 65. Кôнь мае тôлько оденъ великій палець у ноги, званый копитомъ.

Конѣ мають ще се знамение, що кожда нога мае лишь оденъ палець, званый копитомъ (обр. 65).

Обр. 66. I. Оселъ [ass], II. кваґа [quagga], 3. дикій оселъ [wild ass], IV. зебра [zebra].

Головными звѣрятами кôньского роду суть: кôнь, оселъ (обр. 66, I), кваґа (обр. 66, II), дикій оселъ (обр. 66, III), и зебра (обр. 66, IV).

19. Вôджувачѣ. — Безъ сумнѣву, що каждый зъ насъ бачивъ корову або вôвцю якъ она щось румигае або сказавши по ученому, вôджовуе, хочь въ дѣйсности не мае передъ собою нѣчого до ѣдженя.

Я вамъ поясню чому такъ дѣе ся. Тй звѣрята ѣдять дуже поспѣшно а пôдчасъ ѣды не пережовують достаточно. Коли вже тои поживы мають досить тогдѣ, пôдчасъ супочинку, мають силу ту поживу вертати назадъ до писка и тогдѣ еи лѣниво жувають, щобы въ той спосôбъ улегчити травлене.

По найбôльшôй части вôджуваючй звѣрята доходять до значнои величины а декотрй суть навѣть дуже великй. Ихъ череняки або заднй зубы, подôбно якъ коня, суть рôвнй; ихъ жолудокъ зложеный зъ кôлькохъ торбинъ, котрй якъ разъ помагають вôджуваню, бо непережована пожива переходить сперша до однои зъ торбинокъ, зъ вôдки повертае до писка. Ихъ ноги мають два пальцѣ зъ ратицями (обр. 67). Першимъ звѣрятемъ, котрого описъ годить ся зъ выжь згаданымъ, е верблюдъ а для насъ найбôльше зъ нихъ знанй: верблюдъ одногорбый або африканьскій дромедарь (обр. 68) и верблюдъ двугорбый, мешканець Азіи (обр. 69).

Обр. 67. Нога зъ двома пальцями. Вôджувачѣ [коровы, вôвцѣ, верблюды, серны, жирафы].

Обр. 68. Верблюдъ одногорбый [Camel with one hump or African dromedary]. Дуже пожичный. Вôджувачь.

Оба они заровно пожиточнй задля своеи силы, понятливости и придатности въ подорожи по пустины.

Обр. 69. Верблюдъ двугорбый [Camel with two humps]. Азія. Дуже пожиточный.

Обр. 70. Лама [Llama] Полуднева Америка. Подôбна до верблюда лишь менша. Вôджувачь.

Въ Полудневôй Америцѣ жиють звѣрята похожй на верблюды зъ тою лишь рôжницею, що суть меншй и не мають горба. Звѣря се называе ся лама (обр. 70).

Жирафа (обр. 71) коли стоить досягае головою до 18 стôпъ. Стрѣнути еи можна тôлько въ Африцѣ а знають еи лишь одну вôдмѣну.

Обр. 71. Жирафа [giraffe]. Африка. Высота 18 стôпъ.

Обр. 72. Сернюкъ червеный [Red deer]. Европа.

Противно сернôвъ е богато вôдмѣнъ, котрыхъ можна знайти въ Америцѣ, Европѣ и Азіи.

Серны мають се знамение, що самець мае стоячй роги, кôстянй и внутрь повнй, котрй вôдпадають и нарастають назадъ кождого року. Въ Европѣ жие три вôдмѣны серенъ, зъображеныхъ на образкахъ 72, 73,

Обр. 73 и 74. Иншй вôдмѣны европейскихъ сернôвъ [deers]. Вôджувачѣ.

74 и ренъ (обр. 75), уживаный замѣсть коня въ ледовыхъ околицяхъ пôвнôчнои Европы. Въ Америцѣ жие американьскій олень (обр. 76), найбôльшій

Обр. 75. Ренъ [reindeer]. Европа. Вôджувачь. Найужиточнѣйше звѣря въ ледовыхъ околицяхъ.

Обр. 76. Амер. олень [moose] Пôвнôчна Америка. Бôльшій вôдъ коня. Вôджувачь.

зъ родины сернôвъ, карібо, рôдъ рена, лось (elk), посвояченый зъ европейскою серною, серна подôбна до мула, серна, проживаюча въ Вірджініи и чорнохвоста серна. (Дальше буде.)

8. Зъ продавцею мяса.

По руски.	По англійски.	Читае ся.
Маете добре мясо?	Have you got any nice meat?	Гев ю ґат ені найс міт?
Такъ, панѣ.	Yes, madam.	Єс, мем.
Дайте менѣ 3 фунты.	Give me three pounds.	Ґив мі трі павндс.
То дуже тверде.	It is too tough.	Ит из ту тоф.
Дайте менѣ два фунты баранины на варене, а фунтъ телятины на печене.	Let me have two pounds of mutton for boiling, and one pound of veal for steak.	Лет мі гев ту павндс авмотн фор бойлинґ, енд вон павнд ав віл фор стейк.
Маете вудженй ковбасы?	Have you any smoked sausages?	Гев ю ені смокд соседжес?
Маете добру шинку?	Have you any good ham?	Гев ю ені ґуд гем?
Маете вуджену солонину?	Have you any smoked bacon?	Гев ю ені смокд бейкн?
По чому продаете фунтъ?	How much do you sell them a pound?	Гав мочь ду ю сел тем е павнд?
Дванайцять центôвъ.	Twelve cents.	Твелв сентс.
Пôшлѣть менѣ тй ковбасы до дому.	Send these sausages home to me.	Сенд тіс соседжес гом ту мі.

УВАГА: Повысше подаемо знов зразокъ англійско-рускихъ розмовъ зъ другого выданя руско-англійского провôдника зладженого о. Ст. Макаромъ. Заразомъ заявляемо, що провôдникъ сей буде невдовзѣ готовый, про що, розумѣе ся, не забудемо повѣдомити въ своимъ часѣ нашихъ читателѣвъ. Провôдникъ сей, або якъ дехто зове тлумачь або тлумакъ, буде коштувати **50 центôвъ**. Безъ грошей провôдника нѣкому не вышлемо.

„Редакція Свободы".

(80)

Листъ изъ старого краю.

Зъ теорій и практики-Полякôвъ-русиноѣдôвъ.

Мѣжъ польськими партіями найбôльше лютуе на Русинôвъ партія всепольска або народово-демократична, котра прямо не кричить ся зъ тымъ, що Русинôвъ вважае за елементъ въ Галичинѣ зовсѣмъ чужій, а що вони перешкаджають розростись Польщи у Схôдной Галичинѣ, то ихъ треба знищити. Въ липни стала выходити у Львовѣ нова польска тыжнева ґазета у всепольськôмъ дусѣ, „Tygodnik polski", котрый дуже часто вôдзываеть ся також про руські справы. Для примѣру всепольского шовінизму наведу дещо зъ той ґазеты. И такъ въ програмовôй статѣ зъ 1. числѣ читаемо:

„Елементы суспôльно молода, сильні, повні вѣры въ себе и въ будучнôсть народа, хотять будувати Польщу вôдъ пôдвалинъ, будувати еи въ институціяхъ горожанськои самообороны, въ громадѣ, въ повѣтѣ, въ краю, а для той будовы внутрѣшнои орґанізаціи добывати державно-правну санкцію".

Отся „державно-правна санкція" для будовы Польщѣ „въ громадѣ, въ повѣтѣ, въ краю", се якъ-разъ вôдокремлене Галичины. Теперь, въ рамкахъ законôвъ австрійсько-угорскои державы, Полякамъ хочь и якъ дозволено давити Русинôвъ, а все таки трохи за тѣсно; при будовѣ Польщѣ вони радій бы ширше розмахнути ся, а до сего розмаху треба имъ вôдокремлення Галичины.

А въ 2. числѣ „Tygodnik-a polsk-ого въ статѣ проводника всеполякôвъ Студніцкого, що бувъ колись соціялістомъ, а теперь перейшовъ у найбôльше русиноѣдный польській таборъ, читаемо:

„Всепольськôсть, се польській націоналізмъ, се высловъ освѣдомленого антаґонізму, се польській перегляд Москалѣвъ и Нѣмцѣвъ, а також людей, що жіючи на спôльнôй зъ нами територіи, не хотять приняти нашихъ историчныхъ стремлѣнь нашои культуры".

Бачите, всепольській теоретикъ не признае насъ навить народомъ зъ окремою назвою, а называе просто „людьми, що..." и т. д. Сихъ „людей" треба очевидно силою змусити, абы приняли польскій историчні стремлѣня и польску культуру, а щобы ихъ було тымъ лекше змусити, на се треба вôдокремленя Галичины.

Шкода лише, що панъ Студніцкій и всеполяки не домагають ся, абы весь свѣтъ принявъ польскій историчні стремлѣня и польску культуру, — адже весь мы живемо на „спôльнôй територіи", — на земли...

Пôдъ сю пору робучі массы въ австрійсько-угорськôй монархіи домагають ся щоразъ голоснѣйше заведеня загального и рôвного права голосованя. Здавалось бы, що всеполяки, котрі называють себе також демократами, пôдоприть се жадане, але де тамъ! Въ 6. числѣ „Tygodnik-a polsk-ого ось що пише панъ Студніцкій про сю справу:

„Загальне и рôвне выборче право, заведене до прусського сойму, було бы для насъ пожадане, бо польській народъ на прусськôмъ Шлезку въ захôдныхъ Прусахъ меньше заможный вôдъ нѣмецького и зле выходить на трикласовôй выборчôй системѣ до прусського сойму. Але въ Галичинѣ маемо зовсѣмъ иньшій вôдносины. Тутъ загальне и рôвне выборче право ослабило бы насъ супротивъ Русинôвъ, котрі, маючи бôльшôсть въ 44 повѣтахъ Галичины, при загальнôмъ и рôвнôмъ выборчôмъ правѣ зашахували бы автономію Галичины и знищили бы надѣѣ на еи розширене".

Отже передовсѣмъ ходить о автономію, т. е. о вôдокремлене Галичины, щобы польськи повѣністи могли въ нѣй ґаздувати зовсѣмъ свобôдно, а що при загальнôмъ выборчôмъ правѣ се було бы труднѣйше, тому треба до сего недопустити, дарма, що при теперѣшнôмъ выборчôмъ правѣ стогнуть пôдъ шляхоцькимъ ярмомъ и польськи робучі масы. И все те польське „to calkiem co innego"!... Добре лишь те, що добре для Полякôвъ, а зле те, що було бы добре для кого иньшого.

Такъ выглядають у Полякôвъ русиноѣдні теоріи... А яка-жь ихъ практика?

Практика зовсѣмъ вôдповѣдае теоріи, котру переводять практично вже навѣть не всеполяки, а галицке шляхоцьке правительство на спôлку зъ вѣденськимъ правительствомъ центральнымъ. Ось возьмѣмъ примѣръ зъ найновѣйшихъ днѣвъ.

Зъ початкомъ сего шкôльного року (т. е. зъ початкомъ вересня с. р.) отворено въ Галичинѣ 4 середні школы зъ польськôю мовою выкладовою, а именно: учительску семинарію въ Новôмъ Санчи, другу ґімназію въ Тарновѣ, другу реальну школу у Львовѣ и реальну школу въ Снятинѣ. Якъ бачимо, три изъ тыхъ польськихъ шкôлъ заложено на руськôй земли, а до-того реальни школы въ Снятинѣ, то польскі ґазеты таки просто пишуть, що мае вона бути розсадникомъ польщины на „Сходѣ". Люде, що скôнчать ту школу, мають польщити галицке Покуте и Буковину. Отсю місію польськои реальнои школы въ Снятинѣ усанкціонувало само міністерство, котре призначило вôдповѣдні сумы учителѣвъ рим.-кат. и жидôвського религіи, а на учителя гр.-кат. религіи не призначило анѣ сотика, отже немовь сказано, що въ тôй школѣ руськихъ дѣтей не треба.

Поляки, якъ бачите, достали 4 середні школы, а Русины анѣ одной, хочь уже 5 рокôвъ добываютъ ся заложеня руськои ґімназіи въ Станиславовѣ. На ту ґімназію міністерство вложило навѣть въ буджетъ грошѣ, але не отвирають еи, бо сего не хотять Поляки, а вони въ галицькôмъ соймѣ ухвалили собѣ таке право, що безъ ихъ дозволу не можна закладати руськихъ ґімназій. Правда, отворити ґімназію могъ бы приказати цѣсарь найвысшою постановою, але... але „цѣсарь дуже любить свôй вѣрный руській народъ", а зъ шкôлъ выходить богато революціонерôвъ, отже шкôлъ не треба абы руській народъ бувъ и на дальше „вѣрный"...

Ось якъ выглядае русиноѣдна теорія и практика, котра мае за собою навѣть „законъ"! Мирною дорогою противъ сего нѣчого не вдѣешь, тутъ треба лише силы!...

Теорія и практика руськихъ пословъ.

Недавно писавъ я вамъ про нарады и заяву руськихъ пословъ, котрі на паперѣ домагали ся рôжныхъ користныхъ для народа правъ, якъ загального голосованя, забезпеченя працѣ передъ вызыскомъ и много-премного иньшихъ.

Але тѣ самі руські послы, що въ теоріи хотять завести такі добрі порядки, въ практицѣ анѣ пальцемъ не рушать, щобы довести до ихъ здѣйстненя. Отъ и теперь. Робучі массы пôднесли голосъ за загальнымъ выборчимъ правомъ, по мѣстахъ вôдбуваютъ ся зборы, демонстраціи, ухвалюють ся резолюціи... Все те роблять соціялісты. А по селахъ все спить. Нема вѣчь, а послы, котрі повинні стати на передѣ всего руху, поховали ся десь такъ, що ихъ зовсѣмъ не видно и не чути. Гей, панове, не штука радити въ готелю Жоржа, потрудѣть ся на села!...

Такъ то все роблять нашѣ „проводники". На паперѣ вони и демократы и народовцѣ, часомъ навѣть революціонеры, а въ житю — найпростѣйші пôдъ концемъ рутенцѣ...

8. вересня 1903. М. Л.

ДОПИСИ.

Зъ Carbonado, Wash.

Тутъ роботы есть всюда досыть, бо тутъ есть богато майнôвъ: золотѣ, срѣбні, вуглянѣ и т. п., також есть богато трачокъ, що рѣжуть дошки и много иньчихъ робôтъ. Платня за день 8 годинный $2.75, за контрактъ 3 до 4 дол. При трачкахъ вôдъ двохъ долярôвъ и высше. Пересѣчна денна платня 2 дол. на верха за 10 годинну роботу.

Котрый чоловѣкъ мае американьскі паперы може достати дарову фарму, то есть гомстедъ зъ дуже великимъ лѣсомъ. Сли вôдсидить призначеныхъ 5 рокôвъ по 6 мѣсяцѣвъ въ кождôмъ роцѣ то достане дѣдъ на тую фарму. Потôмъ може продати лѣсъ, за котрый платять неразъ по 7 тысячь и бôльше а земля его. Можна также купити ґрунтъ. За выробленый ґрунтъ въ низкôмъ положеню близько мѣста платять 50—250 дол. за акеръ; то есть земля, на котрой управляють хмѣль. Въ высшихъ положеняхъ коштуе вôдъ $2.50 до $20. за невыробленый. Тутъ дуже красні ростуть овочеві дерева, рôжні ягоды, ярина. Зôбжа мало управляють, понеже за богато дощу падае. Фармеры по найбôльшôй части богато удержують коровъ, курей и инчого дробу, понеже зъ того найбôльшій дохôдъ, бо тутъ худобы нѣхто не держить у стайни длятого, що тутъ не зимно а худоба мае пожівленѣ.

Лѣто було дуже красне, горяча тутъ нема, зливъ наваланыхъ анѣ громôвъ тутъ нема. Якъ дощъ падае то легкій, що мало перешкаджае въ роботѣ. Вода всюда добра та здорова. Въ осени Новемберъ бувае дуже слôтный, Децемберъ и Януаръ не такъ дуже слôтный, въ Февруару падае по трохи снѣгъ и бувають приморозки такі, що на воде стане скорупа на чверть цаля, въ Мартѣ и Апрѣлю мало дощу, въ Маю богато дощу. Одежа и виктуалы дорожші якъ на Всходѣ.

При тôй способности вôдзываю ся до чесныхъ дописувателѣвъ »Свободы«, щобы не дописовали жадныхъ лайокъ до часописи, бо такими дописями не причиняють ся до жадного добра, але противно роблять встыдъ та ганьбу и собѣ и часописи »Свободѣ« и еѣ читателямъ. Кромѣ »Свободы« читавъ я ще »Свѣтъ«, коли выдававъ о. Грушка, и теперь попаде часто въ руки, але щожь тамъ бачишь? Самі дурні сплетнѣ; вôдтакъ кину, бо не варта читати. Часто и Ню-Йорска „Правда" попадае въ руки, але шкода назвиска того, що ее носить, бо люде такъ говорять: „у насъ злодѣѣвъ нема, але люде самі крадуть". Отже само розумѣе ся, що чесні люде дурниць не будуть писати. Чесний дописователь не берѣть того менѣ за зле, що я ся посмѣливъ васъ напоминати, бо кождого чесного чоловѣка обовязкомъ есть напомнути слуги другого, сли бачить, що сей або тамтой зъ злости або дурноты пише дурницѣ та сплетнѣ. То лѣпше мовчѣмъ а то намъ на добре выйде, бо якъ побачать, що нѣхто не вôдповѣдае на ихъ щекане тай перестануть уѣдати, бо якъ каже пословиця „мовчи губцю а будешь ѣсти кашу".

Здоровлю всѣхъ читателѣвъ „Свободы" а для интересованыхъ подаю мôй адресъ.

Иванъ Косъ,
Box 65, Carbonado, Wash.

— Хочете, щобы нашй грошѣ безпечно и скоро були высланй до старого краю, то вамъ то зробить John Nemeth, 457 Washington St. New York, N. Y.

Зъ Пасейкъ, Н. Дж.

У насъ въ Пасейку якъ по якôй войнѣ теперь! Була недавно конвенція „Общества", и не дивно, що все остало на своимъ мѣсци назадъ и урядъ тотъ самъ потвердженый, бо господинъ А. Ш. привѣзъ вискы повну пакташку, и такъ почаставъ нею делеґатôвъ, що на стôлько помудрѣли, що оставили старый урядъ назадъ, абы тѣ, що наварили пива, дальше его пили, особливо що до довгôвъ які Общество винно.

По конвенціи редакторъ отъ Нюйорскои „казеты" и псаломщикъ мѣсцевъ ходили по нашихъ людяхъ и сварили ся, чому не пôшли на ихъ театеръ и на баль; я имъ сказавъ, що не треба лѣпшого театру, якъ „мадяръ-москаль отъ Горлицъ" и цареславный спѣвали „многая лѣта" Папѣ, не знати, чи на жартъ, чи зъ побожности. Тотѣ опѣкуны „хлопскі" барзъ злостили ся, що наше брацтво св. о. Николая внесло протестъ и скаргу на орґанъ Общества за те, що вôнъ очернивъ и оклеветавъ нашу любу народну орґанізацію Р. Н. Союзъ. Рѣчь певна, що мы и на дальше будемо боронити Р. Н. Союзъ и постараемо ся, абы „брехуны" зôстали покараній. Вôдъ того часу якъ о. В. зачавъ аґітовати за Обч., а наше бр. (Союзъ) злегковаживъ, то наше бр. стратило довѣре до о. В. и не хоче и не буде пôдпирати его церкви, бо о. В. анѣ его церкви еще не було, якъ наше бр. (Союзъ) вже вôдъ давна въ Пасейку жило и буде дальше жити безъ его помочи.

Въ тôмъ показуе ся циганьство и фалшивôсть, же зъ едной стороны „орґанъ Обч." и о. Обушкевичъ голосять що лат. біскупы мають мати власть надъ всѣми грек. кат. священиками и тымсамымъ надъ Русинами и надъ церквами, а зъ другои стороны о. Об. править Службу Божу безъ позволеня лат. біскупа, въ церквѣ „независимôй" и теперь кождый зъ насъ переконавъ ся, що о. Об., и его орґанъ, инакше вчать, а инакше роблять; а понеже о. В. тримае спôлку зъ такими людьми, и зъ цареславными (Общество пôвъ цареславне), и зъ ворогами нашого народа, и нашого брацтва, а навѣть заложивъ нове братство противъ нашого бр. (Союза), абы лишь притягнути до Обч., длятого наше бр. стратило цѣлкомъ довѣре до о. В.

У насъ въ Пасейку 16 сентембра падавъ сильный дощъ зъ вѣтромъ. Зъ слов. костела зôрвало крестъ а зъ ґрецко-кат. церкви на І. стрітѣ зôрвало едну турню, и кинуло нею ажъ на стрітъ, а другу турню такъ само ушкодило и рушило зъ мѣсця, и дахъ на церквѣ поломало, вôкна повыбивало, два дзвоны попсуло; тôлько мае церковь около $5.000. О. М, въ клопотѣ, бо стару церковь давно вже продали на „выгравцѣ" за $100 и розôбрали дочиста, а нову церковь вже мавъ посвящати айрискій біскупъ, и теперь анѣ новои анѣ старои церкви!

Мали старі дзвоны, але ихъ выпмарили ажъ до пивницѣ, мышамъ на помешкане.

Другимъ разомъ напишу бôльше.

Членъ Бр. св. о. Николая.

Зъ St. Louis, Mo.

Прошу помѣстити пару слôвъ въ нашôй Свободѣ у вôдповѣдь дописувателеви нюйорскои „казеты". Не хотѣвъ я ему вôдповѣдати на такъ глупства, але понеже вже другій разъ прозывае мене дурноватымъ Грицьомъ, то хочу ему якъ мудрому чоловѣкови пару слôвъ сказати. Той панъ хотѣвъ бы бути моимъ учителемъ, але щожь, коли самъ бѣдака такъ высоко ученый, що боить ся пôдписати свое имя пôдъ дописею, щобы дакто потôмъ худачиска незавстыдавъ. Того дописувателя знають все Русины въ St. Louis, бо йому не першина въ такихъ бизнесахъ, бо його барзъ языкъ свербить на дописи по ґазетахъ и то безименні або зъ именами въ воздуха взятими. А если до ґазеты не напише, то хоть напише злобный листъ до кого небудь, що ся ему не любить. То вôнъ таку полiтику звыкъ грати а теперь еще гôрше зачавъ собѣ мудрости до головы забирати зъ тыхъ безименныхъ дописей нюйорскои „казеты", хочь я бы ему не радивъ того робити, бо зъ тымъ далеко незайде. А если ему забагае ся писати дописи, то нехай пôдложить и свое имя пôдъ дописею, бо безименні дописи за нич доброго я нерахую. Питаю ся того дописувателя, чи вже забувъ якъ передъ 6. лѣтами ся просивъ передъ людьми, котрі ся гнѣвали на безименні дописи? Тогды обѣцявъ що вже бôльше безименныхъ дописей не буде писати. Отже видно, що худачиско вже забувъ о тôмъ. Розжаливъ ся дуже ѣ. дописуватель надъ нашимъ братствомъ. Жаль бѣдакови, що наше братство досыть добре стоить а такъ само и „Союзъ" и що добре ся розвивають. Пише будьто бы я кулаками намавлявъ людей до нашого „Союза". То се есть ложь. Той Русинъ про котрого бесѣдуе ходивъ самъ до мене до дому и просивъ, щобы его записати до „Союза". Я ему такъ вôдповѣвъ, що если хоче приступити до Союза то щобы прийшовъ на мітинґъ братскій, щобы и люде були при тôмъ. Отже если бы я мавъ зъ кулаками на него ити, щобы приступовавъ до Союза то бувъ бымъ его записавъ якъ самъ просивъ. А що мы ся поклонили з нимъ, то не про то, що до Союза не приступае але про иншій интересъ. На що кого наганяти кулаками, коли кождый розумный видить де якъ есть. Такъ са-

Продовженє на 5 сторонѣ.

M 131

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday at 209-211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16, 1903 at the post office at Scranton, Pa., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
До старого краю на рôкъ	$2.00
Въ Америцѣ на пôвъ року	$1.00
До старого краю на пôвъ року	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Суботу вечеръ.

Поодинокѣ числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

Вôдозва
до братôвъ Лемкôвъ.

Боже поможи —
А ты, небоже, не лежи...
Зъ книги мудрости Руси-Украины.

Въ послѣдныхъ лѣтахъ сонце засвѣтило на занедбану Лемкôвщину. Народовцѣ основали для дѣтей вашихъ „Руску Бурсу въ Новôмъ Санчи“, закупили реальнôсть прекрасну за 46.000 коронъ, зôбрали 15 тысячь коронъ на будову церкви въ Новôмъ Санчи, постарались о те, що вôдъ 1898 до 1902 число дѣтей вашихъ въ ґімназіи зросло зъ 13 до 86.

Вправдѣ злобна рука выдерла намъ добро, нашими заходами придбане, однакожь мы, народовцѣ, не заложили рукъ, але основали въ Новôмъ Санчи „Філію Просьвіти“ при нѣй „українську-руску Бурсу“ тай „Читальню Просьвіти“. Товариства тѣ розвивають ся прекрасно и вже незадовго буде вамъ „Філія Просьвіти“ закладати по селахъ читальнѣ, склепики, громадскѣ касы позичковѣ, шпихлѣрѣ и т. д.

Братя Лемки! уважайте: мы основали теперь нове а дуже важне для васъ Товариство **„Банкъ лемкôвскій въ Новôмъ Санчи“** — се значить Касу для 160.000 Лемкôвъ спôльну, въ котрôй кождый зъ васъ може зложити на процентъ по 5 вôдъ ста свôй заощадженый грôшь, а знову кождый потребуючій помочи грошевои може собѣ въ тôмъ Банку взяти позичку на мѣрный процентъ по 6½, а на вексель по 7 проц.

Бували часы, коли то батьки нашѣ ховали дукаты, таляры, цванциґеры... по скриняхъ, або зъ горцемъ закопували въ землю, укривали пôдъ стрѣхою... а кôлько то гроша готового плѣснѣе ще нинѣ по скарбонахъ церковныхъ тай не приносить жадного проценту. Часы тѣ минули и не вернуть ся нѣколи. Нинѣ настали часы блискавичныхъ поѣздôвъ, телеґрафôвъ.. нинѣ самѣ позповѣдаете собѣ о далекôй Америцѣ такъ, якъ о сусѣднôмъ селѣ. Народу прибуває зъ кождымъ днемъ, а землицѣ не прибуває, а до того стає она зъ кождымъ рокомъ меньше плодородною. Теперь грѣшить той, хто узбиранѣ „пѣнязѣ“ ховає до скринѣ; теперь заощадженый грôшь належить вôддати до ретельнои, безпечнои касы на процентъ; якъ зерно кинене въ землю родить стебло и колосъ, такъ само „пѣнязѣ“ вôдданѣ до ретельнои касы приносять овочь, званый процентомъ; по 15 лѣтахъ сума въ Банку вложена подвоюеть ся — значить: вложишь 200 коронъ, то по 15 лѣтахъ выймешь 400 коронъ безъ жадного заходу и клопотôвъ. Особливо братя Лемки, пробуваючѣ на зарôбкахъ въ Америцѣ, повиннѣ, якъ пчолы до улія, складати въ Банку Лемкôвскôмъ свôй доробокъ-кервавицю, бо то, бачите, буває всяко на свѣтѣ; не дармо кажуть: „братъ собѣ радъ а сестра собѣ несла“... Повернувши домôвъ, часто густо треба зъ братомъ або сестрою процесуватись о присланѣ зъ Америки грошѣ тай тяжко выдôстати вôдъ нихъ самъ капіталъ; а Банкъ Лемкôвскій зверне заразъ вашу працю безъ клопоту тай ще процентъ заплатить; такожь можете черезъ Банкъ нашъ пересилати грошѣ зъ Америки для вашихъ родинъ.

Зъ другои стороны тѣ братя Лемки, котрѣ потребувати будуть грошей, очевидно не на „палюнку“, але на закупно землѣ, на поправу господарства, на закупно инвентаря (волôвъ, коровъ), на ведене промыслу та на иншѣ пожиточнѣ рѣчи, не потребують вже теперь удаватись до лихварскихъ пявокъ и платити имъ лихву по 20 до 200 пр. (значить: за 100 кор. вôддай по роцѣ 120 або навѣть 300 кор.) не потребують нашѣ люде вѣнувати лихварскихъ дѣтей а до того носити пявкамъ курки, когуты, гуси въ подарунку... Тѣ братя Лемки, що суть въ потребѣ, най беруть позичку въ своѣй питомôй Касѣ, въ Банку Лемкôвскôмъ на мѣрный процентъ по 6½ а на вексель по 7 пр. Памятайте на слова: „свôй якъ не заплаче, то бодай скривить ся“... Мы пôдписанѣ, вѣрнѣ сыны народу руского, будемо вправдѣ пильнувати, щобы пôсля умовы бувъ сплаченый довгъ точно въ своимъ часѣ, бо не ладно робити зъ губы холяву; зъ другого однакъ боку будемо добирати таку догôдну хвилю, въ якôй довжникъ безъ зруйнованя себе и своихъ дѣточокъ буде въ силѣ сплатити затягнену позычку, якъ не наразъ, то бодай ратами.

Коли мы основали Банкъ Лемкôвскій, то мали на оцѣ лишь ваше добро, братя Лемки. Мы пôдписанѣ маємо, славити Бога, до волѣ власного гроша... лихварѣ не будуть высисати зъ насъ послѣдныхъ сокôвъ, бо мы, письменнѣ, не дамось пявкамъ. Въ Банку Лемкôвскôмъ не шукаемо такожь власнои користи або зиску якого; мы будемо трудитись всѣ за дармо, бо намъ розходить ся лише о лѣпшу долю Лемкôвщины, для котрои хотѣли бы мы неба прихилити.

Братя Лемки! всѣ до одного вôдносѣть ся до Банку Лемкôвского зъ повнымъ довѣремъ, вступайте якъ найчисленнѣйше въ члены товариства, а въ Бозѣ надѣя, що сеся нова институція, сей вашъ шпихлѣрь грошевый буде въ короткôмъ часѣ повный, буде розпоряджати сотками тысячь и причинить ся богато до матеріяльного и морального пôднесеня Лемкôвщины. „Въ своѣй хатѣ своя правда и сила и воля!“

Банкъ Лемкôвскій на пôдставѣ ухвалы ц. к. Суду окружного въ Новôмъ Санчи зъ дня 5. серпня 1903. Firm. 114|3 вписаный уже до реєстру товариствъ. Одинъ удѣлъ членьскій выносить 20 коронъ, котрый можна сплачувати ратами; очевидно удѣлъ сей процентуєсь и остає власностію члена; вписове выносить 2 короны.

Банкъ Лемкôвскій урядує въ Новôмъ Санчи щоденно кромѣ недѣль и святъ рускихъ при улици Матейка ч. 887., входъ зъ подвôря.

Новый Санчь въ день Преображ. Госп. 19|8 1903.

Надзôрна Рада: Василь Яворскій, совѣтникъ скарбовый и посолъ до Рады державнои, яко председатель. — О. Иванъ Париловичь, совѣтникъ консист. и парохъ въ Злоцкôмъ, яко местопредседатель. — О. Захарій Лехицкій, катихитъ ґімназіяльный въ Новôмъ Санчи. — Володимиръ Витошиньскій, инспекторъ шкôльный въ Грибовѣ. — Квиринъ Витвицкій, управитель школы въ Мушинѣ. — Димитрій Жиличь, пенсіон. вахмайстеръ жанд. и властитель реальности въ Каняной. — Тит. Решетиловичь, урядникъ староства въ Горлицяхъ. — Михайло Кубѣйовичь, урядникъ скарбовый въ Новôмъ Санчи. — Данько Трохановскій, членъ Рады повѣтовои и властитель реальности въ Поляхахъ.

Заступники Рады надзôрнои: Францъ Августиновичь, веркмайстеръ при варстатахъ зелѣзницѣ и властитель реальности въ Новôмъ Санчи. — Стефанъ Олесневичь, властитель реальности въ Богуши. — Андрѣй Тарасєвичь, властитель реальности въ Ростоцѣ великôй. — Дирекція Банку: Петро Лѣниньскій, совѣтникъ судовый въ Новôмъ Санчи, бувшій посолъ до Сойму краевого, яко управляючій Директоръ. — Д-ръ Омелянъ Левицкій, авскультантъ судовый въ Новôмъ Санчи, яко контрольоръ. — Михайло Секунда, надофіціялъ судовый въ Новôмъ Санчи, яко скарбникъ.

Заступники Директорôвъ: Петро Витошиньскій, урядникъ почтовый и властитель реальности въ Новôмъ Санчи. — Василь Михасевичь, урядникъ скарбовый въ Новôмъ Санчи. — Григорій Кондра, урядникъ зелѣзничій въ Новôмъ Санчи.

Комісія ревізійна: Стефанъ Леонтовичь, урядникъ скарбовый въ Новôмъ Санчи. — Евгеній Шепаровичь, урядникъ податковый въ Лѣмановôй. — Теодоръ Волошинъ, урядникъ скарбовый въ Новôмъ Санчи.

Въ справѣ Серафима.

(Дальше).

Въ минувшôмъ числѣ »Свободы« выдрукували мы листъ одного священика надôсланый намъ зъ нагоды напечатаня грамоты Серафима. Теперь постараемо ся додати до сего листу кôлька замѣтокъ.

Що до першои точки. Твердженє зъ горы, що „грамотою такою якъ Серафимова, жаденъ епископъ въ въ свѣтѣ не бувъ бы въ станѣ або не хотѣвъ бы выказуватись“ треба назвати що найменче занадто смѣлымъ, бо звôдки хто може знати можнôсть або волю всѣхъ владыкъ цѣлого свѣта? Щобы щось подôбного рѣшучо твердити на се треба бы бачити грамоты всѣхъ епископôвъ на свѣтѣ и поспитати епископôвъ устно або листовно чи схотѣлибъ своими грамотами выказуватись. Можлива рѣчь, що деякѣ епископы не схотѣлибъ навить показати „простымъ людямъ“ своеи грамоты, та Серафимъ се зробивъ. Чи зъ покоры духа чи зъ инчои якои причины — досыть що зробивъ се. Другѣ епископы, пр. Тихонъ, Гобенъ, краевѣ епископы и т. д. сего не роблять — а прецѣнь люде вѣрять, що они епископы, хотяй имъ того на чолѣ не написано.

Точка 2. Що Серафимъ не зôставивъ ориґіналу своеи грамоты у Винипеґу а лишь еѣ вôдпись, се рѣчь зовсѣмъ природна. Ориґіналъ задержавъ для себе а копію полишивъ, щобы люде бачили его »документъ«, зъ котрымъ вôнъ передъ людьми не ховає ся, але его всѣмъ показує.

Серафимъ леґализувавъ вôдпись своеи грамоты у россійского нотара Ґольденвайзера. Авторови нашои дописи впадає се дуже въ око тимъ бôльше, що якъ вôнъ каже, Ґольденвайзеръ жидъ. Въ дѣйсности однакъ, если подивитись безсторонно на сю справу, то она такожь не выдасть ся нѣ вельми чудною нѣ неприродною. Серафимъ леґализувавъ копію у россійского нотара, бо на той часъ въ Росіи живъ. Можливо, що копіи, будучи еще въ турецкôмъ краю и зовсѣмъ не мавъ а мавъ лишь ориґінальну грамоту, отже и не мôгъ еѣ въ Туреччинѣ леґализувати. А може мавъ вôдпись грамоты вже и въ Туреччинѣ, але не ишовъ до тамошныхъ урядникôвъ не знаючи турецкого языка, а може не хотѣвъ леґализувати у турецкого урядника, бо Турки бісурмены. Впрочѣмъ, еслибъ вôдпись грамоты була леґализувана въ турецкого урядника, то чи черезъ се она набрала бы бôльшого значѣня? Зовсѣмъ нѣ. Авторъ дописи твердить рѣшучо, що Ґольденвайзеръ жидъ. Звôдки тая певнôсть? Чи длятого що зовесь Ґольденвайзеръ? Чи имя Ґольденвайзеръ може носити тôлько жидъ а нѣколи Нѣмець, Москаль або навить Русинъ? Само имя Ґольденвайзеръ, ще не доказує, щобы сей нотарь бувъ жидомъ. Намъ, примѣромъ, знакомый є чоловѣкъ, котрый носить чисто нѣмецке, або если хто хоче жидôвске, имя Вайнеръ — а прецѣнь вôнъ не є жидъ анѣ Нѣмець лишь Русинъ. Але припустивши, що Ґольденвайзеръ є справдѣ жидъ — то и се не змѣняе рѣчи, бо сей Ґольденвайзеръ леґализувавъ вôдпись грамоты Серафима не якъ жидъ а якъ публичный урядникъ-нотаріусъ и если вôнъ разъ урядникомъ, то безъ взгляду на се якои вôнъ вѣры его леґализоване є важне. До сеи точки треба завважати ще двѣ рѣчи. Перше, що ввиду переслѣдуваня жидôвъ черезъ россійскій урядъ тяжко сподѣватись, щобы Ґольденвайзеръ бувъ жидомъ, бо въ Росіи є тенденція не допускати жидôвъ до урядôвъ и друге, що задачею нотаріуса, безъ взгляду на се якои вôнъ вѣры, було не розслѣджувати чи Серафимъ епископъ або нѣ, але порôвнати вôдпись грамоты зъ ориґіналомъ и ствердити, що они годять ся зъ собою. Такъ дѣє ся всюды на свѣтѣ, такъ дѣє ся и въ Росіи, чого найлѣпшимъ доказомъ те, що нотаріюсъ не входить въ се чи Серафимъ епископъ або нѣ, але зове его, его власнымъ именемъ. Твердженє, що публичнѣ функціонарѣ знають всѣхъ епископôвъ, такожь не конче правдиве а бодай не всюды, впрочѣмъ, якъ вже сказано, сє анѣ не потрѣбне при леґализованю копіи.

Що по Галичинѣ и Угорщинѣ товчуть ся жиды выдаючѣ себе за попôвъ та епископôвъ зô Всходу и обдурюють людей зъ сего ще не выходить, щобъ и Серафимъ бувъ такимъ, анѣ вôнъ за тое не може вôдповѣдати. Кождый чоловѣкъ може вôдповѣдати лишень за себе, за свои власнѣ учинки. А що Серафимъ не є жидъ, але Москаль — се ствердивъ публично россійскій Синодъ.

Точка трета. Твердженє, що грамота Серафимова мусѣла бути зладжена въ грецкôмъ або остаточно турецкôмъ языцѣ не можна назвати непоколебимымъ. Аджежь и въ „строго урядовôй“ Галичинѣ выставляють документы въ рôжныхъ мовахъ: церковнôй, рускôй, латиньскôй, нѣмецкôй, польскôй. А щожь доперва въ Туреччинѣ! Впрочѣмъ зъ огляду на вплывъ Росіи на Христіянъ въ Турціи, чижь неможливо, щобы тіи бодай вôдъ часу до часу послуговали ся еѣ бесѣдою, о скôлько еѣ знають, а тымъ бôльше въ грамотѣ Серафима, що лагодивъ ся бути місіонаремъ мѣжь Славянами, що не розумѣють нѣ грецкои нѣ турецкои бесѣды а для котрыхъ певности ся грамота выдана. Бо що до Серафима самого, то ему такъ зъ грамотою якъ и безъ неѣ. Єсли вôнъ є епископомъ, то не длятого, що має грамоту а длятого, що дôставъ посвяченє епископске.

Точка четверта. Языкъ вôдписи грамоты не може бути доказомъ сфалшованя грамоты. Що въ Росіи грамоты выставляють въ церковнôй мовѣ зъ сего ще не выходить, щобы такъ само мали робити въ Туреччинѣ. Навѣть въ Галичинѣ не всегда придержують ся сего правила. Противно канцеляріи духовнѣ въ Галичинѣ пускають неразъ въ свѣтъ документы писанѣ такою чудернацкою мовою, що не знати до якои катеґоріи ихъ зачислити. Впрочѣмъ певна рѣчь, що языкъ не є въ грамотѣ найважнѣйшою рѣчею, не є еѣ есенціею.

Точка пята. Знаки де грамота выдана суть. Певно выдана тамъ де мешкають тѣ, що С. святили.

Точка шеста. Доходити, де Серафимъ святивъ ся можна, бо тамъ поданѣ имена ерархôвъ. Мы навѣть сказали бы, що треба сего доходити, щобы поставити цѣлу сю справу Серафимску на чисту воду. Доходженя такѣ повиннѣ бы зарядити передовсѣмъ люде, котрѣ мають обовязокъ „бдѣти о душахъ людскихъ“.

Точка сема. Авторъ дописи дивуєсь, що Серафимомъ такъ гнало и уважає се за оденъ бôльше доказъ, що Серафимъ ошуканець. Чи не можнабъ припустити примѣромъ, що Серафимомъ гнала ревнôсть місіонерска? Чи и Серафимъ мусить стосуватись до шаблёну галицкого и выбиратись дуже довго въ дорогу?

Точка осьма. Де авторъ дописи вычитавъ въ грамотѣ Серафима, що Стефанъ Вифлеемскій померъ 1898 року — сего годѣ доглупатись. Єсли знакъ хреста на его печатцѣ мавъ бы означати, що вôнъ померъ, то пôсля сего розумованя, всѣ парохіи и братства маючй хресты на своихъ печаткахъ требабъ вважати умершими, не истнуючими. Розумоване сего рода требабъ назвати, если вже не чудеснымъ, то въ кождôмъ разѣ дивачнымъ.

Точка девята. Практика римска а тимъ менче галицка не може бути мѣриломъ для цѣлого свѣта и всѣхъ вѣроисповѣдань, тому то и нѣчо дивного, що Серафимъ епископъ-місіонарь.

Взагалѣ намъ здае ся, що авторъ дописи своими арґументами (подаными нами въ послѣднôмъ числѣ) и своею апеляціею до людской амбіціи, що „треба дурного чоловѣка, щобы повѣривъ, що Серафимъ епископомъ“ — ще не доказавъ, що Серафимъ не е епископомъ.

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

Продовжене стор. 3-ои.

мо неправдою есть, же я рию пôдъ „Обществомъ“, бо вôдъ коли „Общество“ заложене, мою допись нѣхто невидѣвъ въ ґазетахъ анѣ нѣгде, але скôлько той дописуватель вже ся нарывъ пôдъ нашимъ Союзовымъ Братствомъ и по ґазетахъ и всюды, о тôмъ каждый знае добре. И про то вôнъ ся такъ злостить, що его нѣхто не слухае и не выступае зъ нашого братства. Вправдѣ шкода паперу на такй вôдповѣди безименныхъ дописей, але щожь робити, коли перейди цѣлу Ню-Йорску „казету“ то тамъ по бôльшой части дописи тôлько зъ именами взятими зъ воздуха. На остатку раджу дописувателеви, що если еще хоче щось подôбного написати то щобы ся пôдписавъ вôтверто, а тогды и я незабуду ему що бôльше вôдповѣсти. Єслижь ся встыдае свое имя пôдписати то лѣпше щобы давъ спокôй. Поздоровляю всѣхъ членôвъ Р. Н. Союза и желаю, щобы якъ найбôльше приступало членôвъ до Союза, бо то есть одинока наша руска орґанізація робôтнича.

Григорій Копча,
секретарь мѣсц. Р. Н. С.

Зъ McKees Rocks, Pa.

У нашôй церкви на Савтсайдъ въ Питсбургъ, Па., вôдбула ся місія. Зачала ся въ Суботу дня 12 Септембра а скôнчила ся 16. Вôдбула ся дуже славно и величаво. Честь и слава за тое отцю Стефановичови и другимъ священикамъ що прибули на місію. Честь имъ за те, що дбають о насъ Русинôвъ и не шкодували свого труду. Честь имъ и за ихъ проповѣди, котрыми порушили людей до глубины сердець такъ, що неоденъ запроданець своеѣ прадѣдной святои вѣры и нашого красного руского обряду завстыдавъ ся, що за пару шклянокъ пива продавъ свою вѣру. На місіи бувъ также неоденъ зъ тыхъ, що стоять пôдъ царес авнымъ прапоромъ, ба навѣть коло мене знаходивъ ся оденъ зъ нихъ то тяжко зôтхавъ, навѣть мало що не промовивъ, же чому вôнъ за такъ марне пиво тую вѣру продавъ. Порозумѣвъ бѣдакъ, що нерозумно зробивъ. Бо такои проповѣди вôдъ батюшки нечувъ анѣ не учуе, бо гдежь батюшцѣ въ головѣ таку проповѣдь голосити? Йому въ головѣ отсе, абы де есть спокôй, де Русины честно жиють, люблять свою вѣру, щобы тамъ незгоду сѣяти. Єму се въ головѣ, абы чимъ бôльше хрунѣвъ аґентôвъ за московскй рублѣ закупити и помежи честныхъ Русинôвъ посылати и незгоду сѣяти. Братя Русины, женѣть тыхъ вовкôвъ въ овечôй шкôрѣ вôдъ своихъ гавзôвъ, бо они и свого рôдного вôтця и маму бы продали, що бôльше они свою святу вѣру продали. А думаете, братя Русины, що вони бы хотѣли бути пôддаными московского царя? Коли бы имъ той царь приказавъ ити до Росіи то вони утѣкали бы ажь где тамъ до Хінъ, бо знають дуже добре якъ дѣе ся въ Росіи. Ихъ дуже легко можете пôзнати, коли ихъ не пôзнаете, якъ то кажуть, по шерсти, то пôзнаете по голосѣ, бо они хотяй приберають овечій голосъ, але въ тôмъ пôзнаете, що то не есть овечій голосъ, але вовче выте. Братя Русины, подумайте собѣ, що гдежь зъ того може що добре бути, если они поганôвъ не навертають на цареславну вѣру, але насъ славныхъ Русинôвъ. Та чижь мы погане? Тажь мы маемо нашу святу вѣру и руске богослужене у церквахъ, котре розумѣемо дуже добре, а ихъ богослуженя жаденъ Москаль вôдъ Горлиць не розумѣе тôлки очи вывалить на червону бороду мовь вôлъ на новй ворота. Въ наслѣдокъ славнои нашои місіи и проповѣдей якй отцѣ голосили певно неоденъ пяниця перестане ся упивати и неоденъ поправить свое жите. А на тôмъ славнôмъ рускôмъ вѣчу, котре вôдбуло ся въ парафіяльнôй гали то хотяй пôзна година була якось анѣ спати ся не хотѣло, хотяй кождый на другій день до роботы мавъ ити а немавъ охоты ити до дому лемъ хотѣвъ слухати. Ба и тй хрунѣ слухали довго, тôлько потôмь головы поспущали. Видно було, що имъ и смакъ вôдъ тои московскои шифы вôдôйшовъ, що давно уже чекають, же мае москаль прислати имъ шифъ за дармо и взяти ихъ до старого краю чи тамъ на Сибѣръ. Та най бы собѣ ишли хотяй и на Сибѣръ а най бы дали спокôй честнымъ Русинамъ хотяй тутъ на вôльнôй земли Вашинґтона.

Лемко вôдъ Горлиць а не москаль А. Г.

Що чувати въ свѣтѣ.

Мѣжь правительствомъ Сп. Державъ и угляными баронами заносить ся на поважну бучу. Нововведене міністерство торговлѣ розôслало недавно до всѣхъ угляныхъ компаній въ Пенсилвеніи зазывъ, щобы они зложили точный звѣтъ про коштъ выдобуваня угля, цѣну продажи аґенціямъ и консументамъ, число робôтникôвъ занятыхъ въ угляныхъ майнахъ, а также про платню робôтникôвъ и свôй зискъ зъ копалень. Все те здѣлано на основѣ нового закона, якій бувъ ухваленый конґресомъ пôдчасъ послѣдного страйку майнерôвъ. Конґресови ходило о се, щобы приговкати угляный тростъ въ его розгонахъ и хочь въ части здѣлати одвѣчальнымъ передъ правительствомъ. Ту одначе перечислили ся батьки нашои републики. Угляні бароны не люблять свѣтла, не узнають надъ собою нѣякои власти анѣ не гадають пôдчиняти ся новому законови. Доси не вôдповѣли они на зазивъ правительства и якъ показуе ся, зовсѣмъ не гадають вôдповѣдати. Є се явнымъ выповѣдженемъ вôйны зъ ихъ стороны, наслѣдкомъ чого не лишае ся для правительства нѣчого иншого, якъ потягнути ихъ до судовои одвѣчальности. Тростъ сего именно й бажае, бо надѣе ся, що судъ уневажнить новый законъ, а тодѣ мы всѣ вôдчули бы его руку на своѣй спинѣ... Пытане лише, якй судіѣ будуть розсуджувати ту справу? Наколи такй, що имъ добро краю лежить на серци, то неслухнянй проводирѣ тростôвъ були-бъ засудженй на рôкъ вязницѣ и 10 тысячь долярôвъ грошевои кары. Такъ звучить новый законъ.

Отже будь що будь сей процесъ буде дуже цѣкавый. Увидимо хто побѣдить и осудимо, чи живе еще справедливôсть въ нашôй републицѣ.

Передъ мировымъ трибуналомъ въ Каракасъ предложено оногды суму всѣхъ вôдшкодовань, якихъ домагають ся вôдъ Венезуелѣ розличнй державы. Сума е величезна и лишь Богъ оденъ знае якъ и коли сплатить єѣ венезуельске правительство. И такъ домагае ся Франція 16 міліонôвъ 40 тысячь долярôвъ вôдшкодованя, Сп. Державы 10 міліонôвъ 900 тысячь, Италія 8 міл. 300 тыс., Анґлія 2 міл. 500 тыс., Нѣмеччина 1 міл. 417 тыс. 309, Голяндія 1 міл. 48 тыс. 450., Испанія 600 тыс., Мексико 500 тыс. а Норвеґія 200 тысячь долярôвъ.

Бѣдна Венезуеля! Буде платити, а мимо того до „скончанія вѣка“ не оплатить ся своимъ ворогамъ.

Европейскй дописувателѣ американьскихъ дневникôвъ доносять, що въ добре поинформованыхъ кругахъ Берлина и Вѣдня говорять голосно про недалеку революцію Кошутовцѣвъ на Угорщинѣ.

Пôдчасъ зъѣзду нѣмецкого цѣсаря зъ австрійскимъ, що вôдбувъ ся сими днями у Вѣдни, мала мѣжь монархами повстати угода, що наколи бъ Австрія була спонукана обставинами до оружнои интервенціи въ Македоніи такъ нѣмецка армія прійшла бы на Угорщину въ случаю революціи.

Мѣжь тымъ австрійскій цѣсарь рѣшучо вôдмовивъ введеня мадярской коменды въ угорскôй арміи, чимъ довѣвъ Мадярôвъ до скаженои люти. Нынѣ они вже явно выступають противъ цѣсаря и пôдготовляють народъ до ворохобнѣ. Въ угорскôмъ парляментѣ приходить зъ тои причины до чимразъ частѣйшихъ бучь. Минувшого тыжня Кошутовцѣ сильно атакували цѣсаря, а посолъ Барабашь закинувъ ему навѣть, що не додержуе слова, про те не вѣрить ему такъ само, якъ и першому лѣпшому крутареви. Льояльнй послы зажадали тодѣ вôдъ него, щобы вôдкликавъ сѣ обидливй слова, але Барабашь не хотѣвъ.

„Най живе цѣсарь!“ — закричали роялісты. — „Повѣсити Барабаша!“ На що народовцѣ вôдповѣли: „Най живе конституція и свобода!“.

Послы зъ обохъ партій кинули ся теперь на себе и було-бы прійшло до борбы на палицѣ и пястуки якъ-бы президентъ не поспѣшивъ ся замкнути засѣданя.

Противъ-жидôвскй заворушеня повторять ся по цѣлôй Росіи. Передъ кôлькома днями прійшло до грôзныхъ подѣй въ мѣсточку Комель (?), могилевскои ґуберніи, при чôмъ убито 4. христіянъ и 5. жидôвъ, а дуже богато покалѣчено. Розъярена товпа ограбила цѣлу жидôвску дѣльницю и знищила 200 домôвъ. Почин до розрухôвъ дала сварка одного хлопа зъ жидомъ.

Въ три дни опôсля выбухли розрухи зъ еще бôльшою силою. Завôзване вôйско почало стрѣляти до товпы и убило 9 особъ. Порядокъ ажь тодѣ заведено въ мѣсточку, коли увязнено 68 проводирѣвъ руху. — Телеґрамы доносять будьто-бы й жиды стрѣляли до вôйска, але въ сесе не хоче ся вѣрати. Буде се мабуть качка російского правительства, котре выкликуе той рухъ, а оправдуе ся брѣхнями.

Тайный соціялістичный комітетъ въ Римѣ выдавъ летуче письмо, котрымъ взывае населене до демонстраціи противъ російского царя, пôдчасъ его побуту въ Италіи. Рôвночасно порѣшено роздати помѣжь народъ тысячѣ свиставокъ, що одержать назву „полохачки царя“.

Такъ будуть витати въ Италіи ката Украины и гнобителя многихъ народôвъ.

Вѣсти про страшну рѣзню Македонцѣвъ въ Касторіи потверджують ся. Турецке вôйско напало на се мѣсто середь ночи и почало убивати всѣхъ жителѣвъ безъ выимки. Навѣть для старцѣвъ, женщинъ и малыхъ дѣтей не було пощады. Всѣ погибали зъ рукъ розшалѣлыхъ Туркôвъ, а кровця невинныхъ жертвъ плила потоками. Такъ змасакровано тамъ 10 тысячь христіянъ.

Не такъ легко иде Туркамъ зъ оружными повстанцями, котрй побивають ихъ дуже часто. Зъ важнѣйшихъ подѣй на поли боротьбы отсѣ заслугують на увагу:

Турецке вôйско, въ числѣ 700 люда, звело зъ повстанцями кроваву борбу недалеко Кочины. Повстанцѣ були спонуканй подати ся передъ чисельною переватою, але въ борбѣ погибло 600 Туркôвъ. Зъ мести за понесенй втраты спалили Турки кôлька доохресныхъ сѣлъ.

Депеша зъ Дубницѣ доносить про завзяту борбу коло села Мишіно, де въ гôрской ярузѣ. 250 повстанцѣвъ успѣшно боронить ся черезъ 6. днѣвъ противъ 10 тысячь турецкого вôйска зъ численною артилеріею. Повстанцѣ такъ имъ знаменито дорогу загородили и такъ хоробро борять ся, якъ коли-сь грецкій король Леонидъ въ Термопиляхъ. Богато добровôльцѣвъ приходить повстанцямъ зъ пôдмогою зъ Болгаріи, Сербіи, Чорногоры, Угорщины, Росіи а навѣть зъ Америки. — Втраты Туркôвъ великй. Много зъ нихъ заполонили повстанцѣ вразъ из комендантомъ.

Вôйну мѣжь Туреччиною и Болгаріею вже чути у воздусѣ. Обѣ державы вже скôнчили мобілізацію своихъ вôйскъ, посунули ихъ на турецко болгарску границю и кождои хвилѣ готовй розпочати ворожй кроки. Мировй переговоры не довели до нѣчого, а Болгары не можуть рôвнодушно дивити ся, якъ Турки знущають ся надъ ихъ братами въ Македоніи.

Позавчера телеґрафували зъ Софіи, що Болгарія послала вже Туреччинѣ ультіматумъ, себто послѣдный зазывъ, по котрôмъ слѣдуе вôйна.

Президентъ Пальма розпочавъ дня 17 с. м. инспекційну подорожь на западныхъ провінціяхъ Кубы, щобы лично пересвѣдчити ся о потребахъ краю и его жителѣвъ. Населене витае свого президента зъ одушевленемъ.

ПѢСНЬ ПРО КАНАДУ.

Въ Виніпеґу доріжечка
Ковбочками вбита,
Ой мавъ же я Великодні
Дуже сумні света.
Якъ въ Недѣлю ранесенько
Звоны зазвонили,
Заспѣвали „Христосъ воскресъ“
Церкву обходили,
Я сирота гôрко сплакавъ
Тай собѣ думаю:
„Охъ, Боже мôй милостивый
Якъ то въ старôмъ краю!
Молодѣжь си посходила
Весело си грае
А менѣ тутъ молодому
Серце си вривае.
Кобы мори ни глѣбоки
Тай фалѣ ни били,
Бучи бымъ си въ Великодні
Света посходили.
Тай кобы то крильця мати
Тай въ гору злетѣти
Вôдвѣдавъ быхъ за сестричку
Тай за єѣ дѣти.
Тай кобы то крильця мати
Я бы тай полинувъ
Вôдвѣдавъ быхъ сиротина
Всю свою родину.
Я годину тутъ заплачу,
Ґодину спѣваю,
Колижь бо я шо годины
Сумне серце маю.
Я годину тутъ спѣваю
А годину плачу,
Та вжежь я васъ мои братя
Нѣгди ни зобачу.
Ой ты земли Канадская
Чосъ така сумненька?
Нѣгды звона ни чувати
Доленько тяженька!
Ой зазвонивъ на стаціѣ
Звôнокъ тонисенько,
Заплакали еміґранты
Дуже голосненько.
Плачуть жѣнки, чоловѣки,
Де имъ теперь дѣтись,
Плачуть всюды еміґранты
Й дрôбненькй ихъ дѣти.
Плачуть всюды еміґранты
Сльозы проливають
И на своихъ татôвъ, мамôвъ
Тяжко нарѣкають.
Въ насъ Великдень такій красный
Якъ гай зелененькій,
А въ Канадѣ снѣги, леды,
Вѣтеръ студененькій.
У насъ Свята Великодні
Якъ макъ процвитають —
А въ Канадѣ снѣги, леды
До сонця сіяють.
Ой Канадо, Канадочко,
Канадо нибого,
Зрадила ты въ Буковинѣ
Ґазду ни одного.
Ой Канадо, Канадочко,
Якажь ты зрадлива
Ни зъ одного ґосподаря
Тутъ драба зробила.
Ой Канадо, Канадочко,
Та й ты Манітобо
Жие въ тобѣ рускій нарôдъ
Якъ тая худоба.
Ты Василю Паланюку,
Приятелю рôдный,
Ни йди, ни йди до Канады,
Бо будешь облудный.
Маешь поле, маешь дѣти,
Маешь красну хату,
Най ти Панъ Бôгъ помагае
Файно ґаздувати.
Ой я до васъ мои братя
Крôзь листъ промовляю,
Та жи въ нашôмъ старôмъ краю
Якъ у Божôмъ раю.
Въ насъ у краю по садочкахъ
Скрôзь птички спѣвають,
А въ Канадѣ лишь комарѣ
Якъ гаде кусають.
Тутъ гадали нашй люди,
Шо будуть панами,
А вони тутъ на роботу
Всѣ идуть зъ торбами.
Ой тутъ нашй рускй люди
Зъ фармôвъ ни вживають,
Лишень ходять по Канадѣ
Роботы шукають.
Ой Боже мôй милостивый,
Матѣнко Христова,
Комарѣ ми стяли шию,
Якъ буракъ червона.
Ой Канадо, Канадочко
Якажь ты ни мила,
Бодай жисъ си Канадочко
Нѣкому ни снила.
Ой тутъ въ лѣтѣ дни горячй
И сонечко грѣе,
На другій день морозъ свисни
Ажъ земля бѣлѣе.
Ой тутъ въ лѣтѣ дни горячй
А ночи студенй,
Черезъ то тутъ нашй люди
Ходять засмученй.

Симеонъ Паламарюкъ.

Справы „Союза“:

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.....................И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Турокъ................Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.............Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.............Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь............McKeesport, Pa.
Андрей Добошь..........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ...............Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяць Союзъ платить 600 доларôвъ посмертного за мужа, а 300 доларôвъ за жену и другй запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убеспечити вашй дѣти за таншй грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ дôстанете бôльше якъ деинде.

Члены „Союза“, котрй пишуть самй до Редакціи про змѣну своеи адресы мусять всегда написати до котрого вôддѣлу „Союза“ належать и якъ той вôддѣлъ называесь.

До „Союза“ безъ вступного буде ся приймати въ Октобрѣ новыхъ членôвъ въ вѣцѣ до 35 лѣтъ, а за половину вступного въ вѣцѣ вôдъ 35 до 45 лѣтъ.

Панове мѣсцевй секретарѣ Союза! Просимо Васъ подавати намъ по каждôмъ мітинґу адресы новыхъ членôвъ, змѣны членôвъ старыхъ и списъ тыхъ котрымъ треба Свободу застановити.
Редакція.

Петро Шевчикъ
предсѣдатель и секретарь Р. Н. Союза въ Yatesboro, Pa. Зъорґанізувавъ два братства Союзовй: одно въ Eleanor, а друге въ Yatesboro, Pa. Походить въ Чарного въ Галичинѣ, пов. Горлицѣ. Мае лѣтъ 38. Вôдъ 1895 р. мае на цѣлу околицю одинокій рускій сторъ и посилае грошѣ до краю.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

Григорій Баръ членъ Р. Н. Союза, вôддѣлъ 48, упокоивъ ся 28 Авг. 1903.

Григорій Кобанъ членъ Р. Н. Союза, вôддѣлъ 4. упокоивъ ся 12. Септ. 1903.

Вѣчная память!

Квітъ

на шѣстьсотъ доларôвъ, котрй я Иванъ Янчишинъ отримавъ яко вадзвычайну запомогу за утрачене моихъ обохъ нôгъ, що менѣ вôдорвало при роботѣ на колѣѣ въ Johnstown, Pa., зъ касы Р. Н. Союза. За такъ скоре выплачене складаю всѣмъ урядникамъ Союза сердечну подяку.

Whitney, Pa. Sep. 1, 1903.
Иванъ Янчишинъ.
СВѢДКИ: Дмитро Поживякъ, Иванъ Оленикъ.

Мѣсц. Урядъ Р. Н. Союза:
Петро Завада, секретарь. Иванъ Сопчишакъ, предсѣдатель.

Квітъ

на триста доларôвъ, котрй я Иванъ Ванда отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Маріи зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ. За скору и точну выплату складаю чеснымъ Урядникамъ Союза Спаси Бôгъ. Хто мае здоровый розумъ и горячу любовь до свого руского народа, той не буде належавъ до иншихъ орґанізацій, а лишь до Р. Н. Союза. Братя Русины! Вступайте въ мѣсяцю Октобрѣ до Р. Н. Союза, бо нѣхто не знае, коли кого яка хвиля стрѣнути може.

Olyphant, Pa. Sep. 5, 1903.
Иванъ Ванда
Мѣсц. Урядъ Р. Н. Союза, вôддѣлъ 3.
Мих. Паздрѣй, секретарь. Юрій Хилякъ, предсѣдатель.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Чвертьрôчный мітинґъ

брат. св. Архист. Михаила въ St. Louis, Mo. вôдбуде ся дня 4-го Октобра о другôй годинѣ пополудни. Члены зъ St. Louis и Madison, котрй не появлять ся на мітинґъ заплатять 50 центôвъ кары. Буде радитись о дуже важныхъ справахъ.

Тимко Ябчанка, предсѣдатель, Гр. Копча, секреторь.

Читайте.

Братство св. Арх. Михаила въ Yatesboro, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ въ Октобру до 35 рокôвъ безъ вступного. Хто заплатить одного доляра той буде такимъ членомъ братства якъ кождый другій членъ.

За урядъ братства
Петро Шевчикъ, предсѣдатель.

Рôчный мітинґъ

братства св. Йоана Хрестителя въ Desloge, Mo. вôдбуде ся дня 11. Октобра. На мітинґу буде ся выбирати новый урядъ. Членъ, котрый не прійде на мітинґъ заплатить $1.00 кары. Члены зъ Chicago, Trenton (Ill.), Rathmel, Pa., St. Louis, Bonne Terre и S. Francisco, Mo. могуть посилати мѣсячне на руки предсѣдателя або секретара.

Хто заплатить $1.25 зôстане повнымъ членомъ.

И. Ґалайда, секретарь.
Box 23, — Desloge, Mo.

Оголошене.

Подаемо до вѣдомости, що наше братство св. Арх. Михаила въ Chester, Pa. буде отримувати мітинґи кождои другои Недѣлѣ по першôмъ о 2-ôй годинѣ пополудни въ домѣ п. Гр. Левчика 224 Ward St. Просимо, щобы кождый членъ приходивъ на мітинґъ. Въ мѣсяцю Октобру будемо принимати безъ вступного и до братства и до Союза. Русины зъ Chester и околицѣ приступайте до насъ громадно собѣ на користь а Руси на славу!

Ив Яворскій, предс.,
Стеф Товстякъ, заст.,
Теод. Мицавка, секр.,
Гр. Левчикъ, касіеръ.

Не забудьте,

що братство Покрова Пресв. Богородицѣ въ McAdoo, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ до братства и Р. Н. Союза до 35 лѣтъ безъ вступного. Кождый русинъ бываючій въ McAdoo и на околици повиненъ зъ тои доброи способности користати и приступити до братства Покрова Пресв. Богородицѣ. Голосѣть ся на мітинґъ дня 4-го Октобра о першôй годинѣ пополудни въ Гали Д. Капитулы на Blaine Str.

Константинъ Поступакъ, предсѣдатель.

Памятайте,

що братство св. Ар. Михаила въ Elmira Heights, N. Y. буде принимати новыхъ членôвъ вôдъ 16 до 35 лѣтъ безъ вступного. Приступайте сейчасъ. За 70 центôвъ на мѣсяць платить Союзъ $600. посмертного за мужа а $300 за жену. Записуйте также дѣти. Мітинґи вôдбувають ся въ першу Недѣлю по 20-ôмъ въ гали парафіяльнôй о 2-ôй пополудни.

Мовчанъ К. предсѣд.
Тарбай Ив. секретарь,
Панила Дм. касіеръ.

Філаделфійскй Русины!

Мітинґи тутешного братства и Р. Н. Союза вôдбувають ся всегда въ другу недѣлю по першôмъ о 2-ôй пополудни пôдъ нумеромъ 505 S. Front St. Въ Октобрѣ будемо принимати безъ вступного. Горнѣть ся до купки, приступайте до насъ. Кôлько тутъ Русинôвъ а рускй орґанізаціи тутешнй такй слабй. Чижь все будете ся пхати межь Словакôвъ та Полякôвъ?

С. Бурдзякъ, предсѣдатель.

До вѣдомости

членамъ братства св. Йоана Хрестителя въ Sterling, Pa. вôддѣлъ 59 Р. Н. Союза.

Понеже робота въ Sterling скôнчила ся то мы урядники Ив. Фаринякъ, Фр. Козловскій, Мих. Тешнарь и Андр. Бандрôвчакъ мусѣли перенести ся на другій плейзъ Marguerite, Pa, Передъ вôдходомъ скликали мы надзвычайный мітинґъ братскій — а що не було кому передати нѣ касы братскои нѣ книгъ братскихъ, то ухвалили, щобы мы забрали касу и книги братскй на той плейзъ де мы теперь мешкаемо, то есть на Marguerite, Pa. Подаемо тое до вѣдомости длятого, щобы кождый членъ знавъ, що грошѣ его, якй вложивъ до касы не пропали. Просимо также всѣхъ членôвъ нашого братства, вôддѣлъ 59, щобы кождый точно платпвъ свое мѣсячне, бо инакше буде суспендованый.

Фр. Козловскій, предсѣдатель, Ив. Фаринякъ, секретарь.
Печать.

Нове братство.

П. Ив. Прегонъ зъорґанізувавъ въ Manville, R. I. новый мѣсцевый Союзъ. Славно!

Просимо всѣхъ

мѣсцевыхъ секретарѣвъ Руск. Нар. Союза, щобы намъ прислали чимъ скорше свои фотоґрафіи а также написали якъ котрый довго есть секретаремъ, скôлько мае лѣтъ, звôдки походить и чимъ занимае ся.

Редакція Свободы.

Церковне свято

Подаесь до вѣдомости, що дня 14-го Октобра с. р. въ день Покрова Пресв. Богородицѣ вôдбуде ся посвячене иконостаса, кивота, жертвенника и образôвъ рускои церкви въ Рамей, Па.; въ тôмъ дни буде святкувати рамейска парафія также десятьлѣтный ювилей истнованя своеи церкви. — На тй торжества запрошуесь сердечно всѣхъ вѣрныхъ Русинôвъ и Русинки зъ окрестности, якъ также всѣ мѣсцевй и позамѣсцевй Брацтва та Сполки.

Въ имени церковнои рады:
о. П. Понятишинъ, мѣсц. душпастырь,
Михайло Барна,
Николай Лазоришакъ.

Мітинґъ церковный.

Отсимъ повѣдомляю всѣхъ Русинôвъ въ St. Louis, Mo. и околици, що до насъ приѣхавъ новый рускій священикъ. Мешкае на ул. 11th and Soulard. Мітинґъ парафіяльный вôдбуде ся 4-го Октобра 1903, на котрый прошу, щобы кождый членъ парафіи явивъ ся.

Прок. Марфутъ,
предсѣдатель рады церковнои.

Игн. Станчакъ и Ив. Данковскій заприсяжений колекторы мають право збирати добровôльнй жертвы на маючу ся будовати руску церковъ въ CARNEGIE, Pa. Просимо всѣхъ братôвъ Русинôвъ не опустити нашихъ колекторôвъ зъ порожною рукою а Господь Богъ надгородить Васъ за се сторицею.

Комітетъ церковный:
Ст. Серединьскій, предсѣдатель,
Ив. Адзима, заступникъ,
Ст. Сембратъ, касіеръ,
Арс. Патрошь. секретарь.

Рускій Баль

дня 8 жовтня 1903 устроюе Товариство „Родина“ въ Музикъ Гали 48—50 Gregory Street, Jersey City, N. J. Початокъ о 6-ôй вечеръ. Вступъ 25 центôвъ. Просимо нежалувати часу и прійти на нашу забаву.

Ив. Вѣртъ, предс. Сп. И Сѣмкôвъ, секретарь, 25 Fairmount Ave.

Читайте!

Въ Пасейку, Н. Дз. устроюе Сестричне Братство св. Варвары
ДРУГІЙ ВЕЛИКІЙ БАЛЬ
въ Суботу 24 Октобра 1903 въ Гали п. Ковальчика 86 2nd St. Початокъ о годинѣ 12 въ полудне Музыка першои клясы. Вступъ вôдъ особы 25 ц. Запрашае всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои участи. Котра дѣвчина або жена зголосить ся на балю до секретаря Ивана Шафрана, то буде принята до братства сестричного безъ вступного! Длятого повиннй всѣ, котрй еще не належать, зголосити ся. Наше братство числить вже 90 членкины!

КОМІТЕТЪ.

Оголошене

Руске братство св. Арх. Михаила въ St. Louis, Mo. вôддѣлъ Союза 14, устроюе Перший Великій Баль въ Суботу дня 10-ого Октобра 1903 въ St. George Гали, Third and St. George St.

Початокъ о годинѣ 7. вечѣръ. Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ. На той Баль повиненъ явити ся кождый членъ братства. Запрашаемо также всѣхъ Русинôвъ зъ St. Louis и околицѣ до якъ найчисленнѣйшои участи.

За Урядъ братства:
Т. Ябчанка, предсѣдатель,
И. Курила, касіеръ,
Гр. Копча, секретарь.

Дальшй жертвы на руску бурсу въ Новôмъ Санчи, Галичина, зложили слѣдуючй:

На руки п. М. Турковского въ MkKees Rocks, Pa.

Николай Драганъ	55
Йосифъ „	50
Александеръ „	50
Михайло Турковскій	50
Михайло Колодѣйчикъ	50
Симеонъ Платокъ	50
Павло Каршневичь	25
Теодоръ Дуткевичь	25
Юрко Копчакъ	25
Андрѣй Тупякъ	25
Михайло Вархоликъ	25
Разомъ	$4.30

На весѣлю Николая Валя въ Олифантъ, Па. зôбрали Иванъ Смакула и Фецко Бубнякъ слѣдуючй жертвы:

Марія Заґурска	10
Т. Тилявскій	5
Йосифъ Табавко	5
Онуферъ Романъ	10
С. Товкі	10
Яцко Репела	5
Михайло Возьнякъ	10
Андрѣй Прибыла	25
В. Зажевичь	15
Пітъ Текепъ	20
А. Пишь	10
Василь Прокôпчакъ	25
Асафатъ Рушь	5
Андрѣй Пишь	5
Иванъ Лизакъ	10
Гриць Бубнякъ	20
Василь Мурянка	10
Иванъ Цапъ	10
В. Заґурскій	5
Макарь Качмарчикъ	25
Василь Павлишакъ	25
Тимко Дудра	10
Михайло Окрені	25
Петро Ґрабаня	25
К. Ґрабаня	25
Ф. Бубнякъ	25
Иванъ Смакула	25
Разомъ	$4.00
Вже квітована сума	150.78
Зôбрано доси	$159 08

Посылайте жертвы на адресу:
Rev. N. Strutynsky,
Box 375, OLYPHANT, PA.

Памятайте на руско-украиньску Бурсу въ Сяноцѣ.

Посылайте жертвы на адресу:
Wasil Hrishko,
520 Emmett St., SCRANTON, PA.

Американьскй паперы. Юнайтедъ Стейтсъ Дистриктъ Кортъ надъ почтою въ Скрентонъ засѣдае майже кождого дня въ роцѣ и выдае паперы. Хто хоче дôстати паперы може прійти зô свѣдками до сего корту и дôстати паперы таки того самого дня. Потреба однакъ повѣдомити о своимъ приходѣ впередъ клярка E. R. W. Searle, Federal Bldg., Scranton, Pa., щобы вôнъ мôгъ все приготовити до переслуханя.

Гуморъ.

Довѣдала ся.

[Автентичне.]

Учителька женьскои выдѣловои школы въ С. зганила ученицю - жидôвочку, що брудна и не чисто убрана прийшла до школы, та послала еѣ до дому, щобы еѣ мати красно убрала.

Коли учениця вернула чисто одѣта до школы, запитала ся еѣ учителька:

— А що мама твоя сказала на се, що такъ чисто тебе убрала?

— Мама повідзяла, кяже учениця, ажебы паньовъ шлякъ трафілъ, бо вона німа часу мне убірацъ!...

Зъ „Комара“.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краяновъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центовъ за кожде оголошене наперед.

Где есть?

Теосъ Шебешовичъ, родомъ зъ Новои Вси, пов. Новый Санчъ, Галичина. Лѣтъ мае 45. Рокъ тому назадъ бувъ въ Park Place, Pa. Хто бы о нѣмъ знавъ, нехай напише его дѣвцѣ на адрес:

Miss Cath. Shebeshovich,
327 Shamokin St. SHAMOKIN, PA.

Где есть?

Панько Хитра зъ села Поздячь, повѣтъ Перемышль, въ Галичинѣ. Рокъ тому приѣхавъ зъ краю. Бувъ въ Jersey City, N. J. а опосля поѣхавъ до стейту Огайо Мѣсяць тому назадъ приѣхала его жѣнка зъ краю, сидѣла довшій часъ въ каселґардѣ а де ся звôдтамъ подѣла — не знати. Хто бы знавъ о нѣмъ, нехай пише на адресу:

Michael Sydor,
48 Sussex St. JERSEY CITY, N. J.

Шукаю

Василя Деияна, котрый передъ кôлькома мѣсяцями бувъ въ околици Buffalo, N. Y. Хто бы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ нехай пише на адресу:

Michael Furin,
Box 44, BRADENVILLE, Westm., Co. PA.

Дякъ

зъ теноровымъ голосомъ, учивъ ся въ Перемыскôмъ институтѣ 2 роки. Розумѣе спѣвъ нотный, добрі свѣдоцтва и письмо. Мае лѣтъ 29, самотный. Шукае посады.

D. Kurywczak,
495 Third St.
158 Albany, N. Y.

Хочешь

читати дещо веселого и насмѣятись?

Купи собѣ „Комара“.
Три старі рôчники коштують лишь $3.50.
Оденъ рôчникъ $1.25.
Хто хоче дôставати „Комара“ що два тыждні черезъ оденъ рôкъ, нехай зашле 2 доляры на адресу:

„Комар“,
Собѣщина ч. 8.,
Львôвъ, Austria, Galicia.

Тамъ можете дôстати такожъ слѣдуючи книжки:

Календарь „Комара“ на рôкъ 1903 . . 15ц.
Новомодный Спѣваникъ 20 „
Деканы зъ гôръ . 15 „

СЕМАНЪ МИТРЕНКО

готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повні скляники доливае.
Є цигара, є и голя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Памятайте Русины, що Русинка

МАРІЯ ЛУЧКОВЕЦЬ

мае гарно урядженый ГОТЕЛЬ на розѣ Independence & Vine Str. Nr. 717 въ ШАМОКІНѢ, ПА.

Тамъ забавитесь, ажъ мило,
Въ неи добра „виска“, пиво,
Вино, коньякъ и цигара
Й господиня гарна, жвава.

!КУПУЙТЕ!

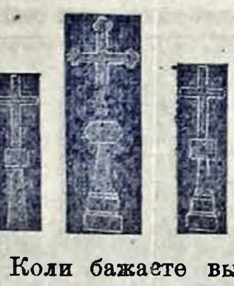
КНИЖОЧКИ для записованя мѣсячнои колекты и другихъ жертвъ на вашу школу, церковь, плебанію и т. д. Можете ихъ дôстати по цѣнѣ 7 центôвъ за одну. Такі книжочки повинна кожда парафія роздати своимъ членамъ. Кождый парафіянинъ повиненъ мати таку книжочку, тогды буде знати, що тѣ гроші якѣ вôнъ заплативъ на церковь и т. и. ему не пропадуть.

БЛЯНКЕТЫ на метрики хресту, вѣнчаня и похорону по цѣнѣ 2 центы за штуку.

БРАТСКІ спѣкуны хорыхъ повинні мати книжки для записованя коли хто захорувавъ, на яку слабость и т. д. Одна книжка коштуе одного доляря.

— SVOBODA. —
Box 353,
SCRANTON, PA.

— Хочете безпечно и скоро заѣхати до старого краю, або спровадити родину зъ краю, купѣть собѣ шифкарту вôдъ John-a Nemeth-a, 457 Washington St New York, N.Y.

Сегодия добрі часы!

Коли бажаете выставити гарный нагробникъ на могилѣ помершихъ але дорогихъ Вамъ особъ, то пишѣть до насъ по илюстрованый цѣнникъ хрестôвъ. Нашѣ хресты є сильні, гарні и модні. — Прекрасно выкôнчені, украшені срѣбломъ або позолочувані. Зъ розпятемъ Христа и зъ вôдливаными буквами тай зъ надписею померлого, якои лише захочете.

Адресуйте:
N. Y. Cemetery Monumental Co.
Punxutawney, Pa.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
‹ N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton, Pa. є на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣжджае тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскі въ повѣтахъ: Люзерне и Лякована.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати гроші або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правні папери и повномочія.

ВАЖНА НОВИНА.

DR. SAGAMORE

вôдзываесь до хорыхъ и здоровыхъ. Уважайте на себе, не занедбуйте доброи спосôбности. Въ Карбонделъ, Арчболдъ и Пеквилъ хорі и стративші надію вôстали уздоровлені черезъ лѣкарѣвъ, що лѣчать зѣлемъ и корѣнями. Тѣ докторы ґарантують вылѣчене, єсли слабость не є невылѣчима. Безъ взгляду на се, яка є ваша слабость прийдѣть до нихъ до великого шатра въ Олифантѣ. Они дадуть вамъ пораду задармо, а жадають заплаты лишь за медицину, котра єсть потрѣбна до вашого вылѣченя.

Ванеґо

є знаменитымъ лѣкомъ на

Меляхолію,
Нечисту кровь,
Безсонницю,
Руматизмъ,
Нервовôсть,
Волѣ въ крижахъ,
Хоробы печѣнокъ,
Спарене,
Диспепсію,
Бôль головы.
Занечищеный жолудокъ,
Бракъ апетиту,
Печене коло серця,
Невральгію,
Слабости почокъ,
Затверджене,
Нестравнôсть,
Хоробы жѣночі,
и взагалѣ всѣ хоробы, котрыхъ причиною

Зôпсованый жолудокъ, Нездорова печѣнка, або Хорі почки.

Ванеґо є одинокимъ лѣкомъ на слабости почокъ, мѣхура, помагаючи почкамъ выдѣляти квасъ, уздоровляе зъ руматизму. Лѣчене не всегда наступае сейчасъ, але хто уживае сего лѣку Природы може бути певнымъ уздоровленя. Слабости почокъ суть рôжні и небезпечні. Пôзнати ихъ по болю въ крижахъ и головѣ, по горячцѣ, напухненю лиця, бѣгунцѣ, зимныхъ потахъ и т. д. Часто кôнчать ся они смертію.

Всѣ тѣ слабости лѣчить Wanego.

Цѣна за фляшку $1.00.

Ванеґо Славный Чиститель Крови.

Чи ваша печѣнка здорова?

Чи може хора якъ 95 процентъ всѣхъ людей?

Лежить вона на правôмъ боцѣ тѣла.

Хто мае хору печѣнку, того жите є справдѣ нещасливе.

Хоробы Механиковъ

занятыхъ въ малярствѣ, друкарствѣ, пломберы, майнеры и др. часто хорують на параліжъ внутрностей и другі тяжкі недуги. Ванеґо є презервативою и лѣкомъ на затроене мінералами.

Слова правды.

Черезъ ужите
Дра Саґамора
Лѣковъ Природы.

Будете довше жити, чути ся лѣпше и выглядати веселѣйше.

Чомубъ не спробувати.

Теперь
Court and Dimond Ave.
North Scranton, Pa.

Гей Русини! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту“ и скоро а безпечно пôшле вамъ гроші до старого краю. Не гадайте однакъ, що то уже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпарадн ѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

Чи вже маете машинку до стриженя?

Якъ нѣ, то чому такъ?

Така выгôдна рѣчь, котру такъ легко можете купити, выплатить ся кождому мущинѣ, що мае волосе на головѣ. Вôнъ обстрижесь нею 3 до 4 разы а вже машинка выплатить ся ему и цѣлі роки може стричи ся нею даромъ.

Добру машинку до стриженя пôшлемо Вамъ за 75 центôвъ.

Лѣпша машинка, якою можете стричи волосе нижше або высше, якъ лишь загадаете, коштуе $1·45. До каждои машинки додаю даромъ одну красну рѣчь.

Замовленя пишѣть до:

S. Keltonik
PUNXUTAWNEY, PA.

Длячого маете удаватись до чужихъ, єсли

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЬ,

Судія покою и публичный нотарь,

Залагоджуе всякі судові справы, колектуе спадки, вырабляе повномочія и контракты купна въ Галичинѣ и Княжествѣ Познаньскôмъ.

Посылае гроші до всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ курсу.

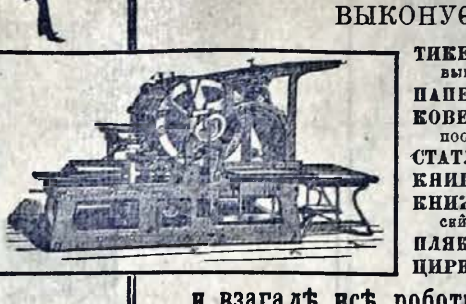
Продае шифкарты на всѣ пароходы до всякои мѣсцевости въ краю и назадъ.

Real Estate. Продае домы, лоты и пожичае гроші на будову домôвъ. Асекуруе вôдъ огня въ найлѣпшихъ компаніяхъ.

VICTOR WILUSZ
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

Друкарня „Свободы“

ВЫКОНУЕ:

ТИКЕТЫ, на пікніки, балѣ, выгравки, представленя.
ПАПЕРЫ листовні,
КОВЕРТЫ для братствъ и поодинокихъ людей,
СТАТУТЫ братскі,
КНИГИ параф. и братскі,
КНИЖКИ колекторскі, братскі и т. п.,
ПЛЯКАТЫ,
ЦИРКУЛЯРѢ

и взагалѣ всѣ роботы друкарскі

!!!СТАРАННО, ТАНО И НА ЧАСЪ!!!

АДРЕСЪ: **SVOBODA,**
BOX 353, SCRANTON, PA.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ld.

— въ —
SHAMOKIN, PA., 327 Shamokin st.

Найбольшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумні Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $4,000.00 Заряджують нимъ:

Н. Габура, М. Колодѣй и М Пелякъ.

Майнерскі годинки.

ОДИНОКІ ГОДИНКИ ВОДПОВѢДНІ ДЛЯ МАЙНЕРОВЪ И ИН. РОБОТНИКОВЪ

Ся годинка мае дуже сильный силвериновый верхъ а въ серединѣ надзвычайно грубе скло. Верхна часть може бути вôдшрубована, але нижна часть єсть зроблена зъ одного кусня и не отвирае ся. Въ наслѣдокъ сего нѣ порохъ, нѣ вода, нѣ вогкôсть не могуть ся дôстати до середины годинки, черезъ що тая годинка є бôльше тревала якъ кожда друга. Верхъ годинки вытримае тиснене 800 фунтôвъ и є ґарантована, що затримае свою барву якъ довго будете жити.

Осередокъ годинки є дуже гарный зъ 7 камѣнцями и ґарантованый на 5 лѣтъ, але при уважнôмъ обходженю ся не зôпсуе ся до кôнця житя Цѣна лишь $3.25. Зъ спеціяльнымъ осередкомъ, що мае 17 камѣнцѣвъ $4.25. Зъ осередкомъ Elgin ґарантованымъ на 25 лѣтъ $6.25.

Ту саму годинку можете дôстати зъ срѣбнымъ верхомъ.

Нема лѣпшои годинки для майнерôвъ и другихъ робôтниковъ.

C. J. KAPOUN,
1015½ Collins St., JOLIET, ILL. 24

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
✳ TROMETTER'S ✳
(Тромейтеръ)
при Рединьскôмъ депѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячі якъ и зимні перекуски. Потравы приладжені на европейскій спосôбъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремі комнаты для родинъ. Найлучші вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливі напитки. Цѣна дуже мала.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of **Socialism and Farmers.** No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

— Хочете правовати ся, выставити кому повномочіе, купити або продати маетокъ, дôстати сплатокъ, сколектовати гроші вôдъ довжникôвъ або увôльнити ся вôдъ войсковои екзецирки, пишѣть до John-a Nemeth-a 457 Washington St. New York, N. Y. Вôнъ вамъ всьо зробить якъ найлѣпше и скоро.

ИВАНЪ ГЛОВА

JOHN GLOVA (POSTMASTER)
— въ —
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякі потрѣбні рѣчі до житя, якъ также можна купити убраня майнерскі и звычайні.

Посылае также гроші до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и безпечно.

✳ Продае шифкарты. ✳

Не вôдъ нинѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ELMER HEFFELINGER,

Аґентъ вôдъ продажи ґрунту въ SHAMOKIN, PA.

Загальный Аґентъ вôдъ продажи „лотôвъ“ въ

Marion Heights.

Въ прекраснôмъ положеню и найлѣпшôмъ мѣсци для майнерôвъ до будовы своихъ власныхъ помешкань. ✳ Центрумъ богато великихъ углевыхъ копалень, котрі дають заняте бôльше якъ сѣмъ тысячь робôтникамъ, дорослымъ и хлопцямъ. ✳ Быстрый потôкъ плыве попередъ кождымъ „лотомъ“. ✳ Тамъ єсть вже побудовано богато домôвъ. ✳ Нова школа заосмотрена въ найновѣйші меблѣ, въ якôй учить двохъ учителѣвъ.

Marion Heights есть на Greenough трактѣ, и одинокій ґрунтъ до продажи мѣжъ Shamokin a Mt. Carmel. M 133

Докладне вôддалене вôдъ слѣдуючихъ копалень углевыхъ, котрыхъ много можна бачити въ мѣста:

Greenough, въ мѣстѣ	1½ милѣ вôдъ Pennsylvania,	2¾ милѣ вôдъ Colbert,
1 миля вôдъ Natalie,	1½ м. вôдъ Richeros No 4 Slope,	3 милѣ вôдъ Richards,
1 миля вôдъ Scott,	2 милѣ вôдъ Sioux,	3 милѣ вôдъ Locust Spring,
1½ милѣ вôдъ Hickory Ridge,	2½ м. вôдъ Hickory Swamp,	3 милѣ вôдъ Alaska.

Дежь инде, въ якôмъ лѣпшôмъ мѣсци може майнеръ осѣсти, щобы мавъ такъ близько и пôдъ рукою майны?!

Повѣтре здорове и вôдживляюче. Вода чиста въ великôмъ засобѣ а околиця прекрасна.

Кождый, хто може заощадити десять центôвъ денно, може купити собѣ лотъ на **Marion Heights** на мѣсячну выплату.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

„О лай гали, о байгали, тажь то є друкованый листъ.“

Зашлѣть почтову марку по великій, новый, илюстрованый катальоґъ рускихъ и польскихъ друкуючихъ машинокъ, гармонійокъ, граючихъ и кукаючихъ ґодинникôвъ и иншихъ много до зачудованя интересованыхъ новостей.

Адресуйте листы:
S. KELTONIK,
PUNXUTAWNEY, PA.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Вырабляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ.
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшû и найтаншû напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

Юліянъ Копистяньскій
(Julian Kopyscianski)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшû напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки досконалû, цигара дуже добрû.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЬ
425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякû убраня мужескû складно и дешево

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. | Телефон Nr. 1678

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенû. Також робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантує.

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.
Михайла М. Югаса
314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не трать брате грошей й часу,
Лишь пытай ся, де бучеръ Югасъ.

Вôнъ всѣляке мясо мае,
Зъ людьми красно розмовляе
И по руски, по словеньски,
Поанґлицки и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ добрôй справѣ всегда справный,
За рускій нарôдъ крѣпко стоить,
Вражды людской ся не боить.

Тожь Русинамъ треба знати,
Що єго тре пôдпирати;
Красно зважить, въ папѣръ запакуе,
Бучерня чиста, ажь ся серце радуе.

Справедливе чудо у тôмъ люде є,
Що такъ смачного мяса нѣгде не є;
Другû бучеры дуже жалують,
Що у Югаса всѣ люде купують,

Мы, Руснаки не жалуємо,
Вôдъ Югаса все мясо купувати будемо,
Бо вôнъ у Scranton найлѣпше мясо мае,
О тôмъ кожда дитина навѣть добре знае:

Що хто вôдъ Югаса мяса скоштуе,
До смерти не пересмакуе,
Смакъ найлѣпшій вôдъ всього,
Зъѣвбысь й вола цѣлого.

Тожь милû братя, нѣкуда ся не волочѣть,
До найлѣпшои бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо,
Чисто, смачно и уцтиво!

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: General Office 2333.
Night Call 4854.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЕКТРИЧНЫЙ ХРЕСТЪ,

званый також хрестомъ Вольта, зôставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи, а задля своихъ великихъ прикметъ розповсюдившъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нинѣ уважають его за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралґію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервовôсть, нервове ослаблене, безсонницю, пригноблене, гістерію, паралѣжь, трясене, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового систему. Єго добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 рази тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 доларôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ особъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два зъ нихъ: Маламъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь єсмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене. Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Пане: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ грати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанемъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Панове: Въ залученю посилаемо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тû, котрû мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ нейскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

Выробляе братскû машлѣ, шапки, ôдзнаки, хоругвы, униформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЬ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бринди й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекурацийнои компаніи.

Колектуе також грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА

JOHN J. CAMPTON
Католицкій похоронникъ.

Вынаймае тано керичѣ — ту и на околицю. —

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

НАЙСИЛЬНѢЙШИМЪ ОРУЖІЕМЪ,
ЯКИМЪ МОЖНА ПОБОРОТИ ХОРОБУ И ВСЯКÛ СЛАБОСТИ ЄСТЬ — НАУКА.

Якимъ способомъ Професоръ Коллинсъ лѣчить хоробы?

Цѣлый свѣтъ признає, що наука єсть найсильнѣйшимъ оружіемъ, котрымъ поборюе ся всякû слабости. Лѣкарь, котрый хоче вылѣчити хорого, мусить пôзнати ся на его хворотѣ. Мало ученû и недосвѣдченû лѣкарѣ не тôлько що не помагають хворымъ, але противно шкодять имъ. Єсли лѣкарь на певно не пôзнає слабôсть, предпише слабому лѣкъ на якусь иншу слабôсть а такимъ чиномъ не тôлько що не помагає але еще шкодить чоловѣку. Коли бы лѣкарь пôзнавъ ся на хоробѣ и предписавъ хворому потрѣбну медицину, то о много меньше людей умерало бы.

Добре знамый ученець, **Професоръ Коллинсъ** завсѣгды клавъ найбôльшу вагу на те, щобы акуратно пôзнати хвороту. Своєю наукою и досвѣдченемъ дôйшовъ до того, що днесь дуже легко пôзнає всякую слабôсть и то безъ похибы.

Професоръ Коллинсъ черезъ свою науку богато добра здѣлавъ для людей, котрû славлять го теперь по цѣлôй Америцѣ. Абы всѣмъ вымогамъ лѣкарскимъ задосыть учинити, вôнъ мусѣвъ свôй закладъ лѣкарскій побôльшити и лучше зарядити. На се вынаявъ великій дôмъ, котрый находить ся пôдъ **№ 140 W. 34th Street,** где продовжує свою благодарную дѣятельнôсть. Всѣ письма до него треба писати пôдъ тую адресою.

Кождый хворый чоловѣкъ,

котрый потребує помочи лѣкарской, повиненъ удати ся до **Проф. Коллинса.** Не шукайте за иншими лѣкарями, що быстe потôмъ не каяли ся. **Проф. Коллинса** цѣла Америка знає и кождый вамъ скаже, що вôнъ є оденъ зъ найлучшихъ лѣкарôвъ. Такимъ успѣхомъ въ лѣчиню хворыхъ во всѣхъ слабостяхъ якъ **Проф. Коллинсъ** не може жаденъ зъ лѣкарôвъ похвалити ся.

Професоръ Е. С. Коллинсъ.

Лѣчить всѣ слабости.

Проф. Коллинсъ сейчасъ спôзнає ся на слабости такъ мужескôй, якъ и женскôй и лѣчить зъ великимъ успѣхомъ во всѣхъ слабостяхъ а навѣть найбôльше застарѣлû и хроничнû хоробы. Хоробы жолудка, серця, печинки, нерокъ, легкихъ, мѣхура, крови, горла, носа, костей и т. д. лѣчить дуже скоро. Особенно звертає увагу на тайнû и поглавнû хоробы.

Мущины або женщины терпячи на подôбнû хоробы, нехай не ганьблять ся, лишь смѣло пишуть до **Проф. Коллинса** на низше подану адресу. Женщины терплячи на мѣсячнû непорядки, нехай не зволѣкають довго и чимъ скорше пишуть на подану адресу а **Проф. Коллинсъ** якъ найскорше буде старати ся имъ помогчи

Заразливи хоробы

Професоръ Коллинсъ лѣчить пôсля свого власного способу и ручить за скоре и цѣлковите выздоровлене.

Зъ тысячныхъ листôвъ котрû **Проф. Коллинсъ** дôставъ вôдъ своихъ вылѣченыхъ паціентôвъ, подаемо ту кôлька вытягôвъ:

Plymouth, Pa.

Я терпѣвъ черезъ довгій часъ на жалудкову слабôсть. По каждôмъ ѣдженю болѣло мене въ жолудку а ѣджене ся менѣ обридло. Заживавъ емъ всякû захвалюванû лѣкарства, але мнѣ непомагало. Вкôнци такъ я упавъ на силахъ, що не мôгъ емъ нѣякой роботы выконувати. А Проф. Коллинсъ вылѣчивъ меня въ протягу одного мѣсяця. Василь Лисико.

Boonton, N. J.

Высокоповажаный Проф. Коллинсъ! Даю до вѣдомости всѣмъ моимъ краянамъ, що Проф. Коллинсъ є найлѣпшимъ лѣкаремъ, якого я пôзнала въ моимъ житю. Я була хвора вôдъ 17. новембра 1901, до 30. юнія 1902. Мала я бите серця и трясламъ ся на цѣлôмъ тѣлѣ. Ходиламъ по розмаитыхъ докторахъ, але то мнѣ непомогло. Опôсля удала ся я до славного Проф. Коллинса и вôнъ мене вылѣчивъ. Теперь я цѣлкомъ здорова. Сердечно вамъ дякую Впов. пане Професоръ. Жійте на славу и пожитокъ людскости на многая и благая лѣта!

Марія Барна,
box 218, Boonton, N. J.

Mahanoy City, Pa.

Вашû лѣкарства я получивъ въ *Crystal Falls, Mich.* Теперь я буваю въ Mahanoy City, Pa. Лѣкарства менѣ помогли и цѣлкомъ я здоровъ. Дякую вамъ сердечно. Вы сте великій добродѣй убогихъ, бо такъ лѣчите бѣдного, якъ и богатого. Иншû лѣкарѣ лѣчать лишь тыхъ, що грошѣ мають а и такъ имъ ничь не поможуть. Вы сте найлѣпшій лѣкарь и справедливый чоловѣкъ; до васъ повиненъ кождый удавати ся. Тото подайте до ґазетъ, що бы о васъ кождый знавъ. Сердечно васъ здоровлю

Иванъ Реповай,
606 W. Water St., Mahanoy City, Pa.

Єсли кто є хворый, нехай пише до ПРОФ. КОЛЛИНСА и вôдповѣсть на слѣдуючи пытаня:

Кашлете?	Маєте затверджене?	Чи скоро лякаете ся?
Худнете?	Свербить васъ шкôра?	Чи скоро застуджуєте ся?
Вомѣтуєте?	Трясуть ся вамъ руки?	Чи чуєте зиму въ неркахъ?
Маєте уплывы?	Маєте нечистый языкъ?	Чуєте бôль на верху головы?
Тече вамъ зъ устъ?	Чуєте бôль въ костяхъ?	Чи були сте хворû на заразливû хоробы?
Маєте розвôльнене?	Болить васъ по ѣдженю?	Чи чуєте ся цѣлкомъ розпаленымъ?
Пече васъ въ горлѣ?	Завертає ся вамъ голова?	Чи чуєте ся слабымъ, коли встаєте?
Маєте злый апетитъ?	Рѣже васъ пôдчасъ мочу?	
Болить васъ въ боцѣ?	Маєте сильне бите серця?	
Маєте короткій вôддыхъ?	Курчить вамъ въ животѣ?	

Закладъ лѣкарскій отвореный є кождого дня вôдъ 10. год. рано до 1. год. а пополудни вôдъ 2. до 5. Въ недѣлю лишь вôдъ 10. рано до 1. по полудни.

Пишѣть по руски и адресуйте такъ:

PROF. E. C. COLLINS,
New York Medical Institute, 140 W. 34th St., New York, N. Y